

**Poročilo Medresorske delovne skupine
za boj proti trgovini z ljudmi
za leto 2019**

Ljubljana, maj 2020

KAZALO

Uvod	3
1 Zakonodaja in politike	4
1.1 Spremembe zakonodaje.....	4
1.2 Institucionalni okvir	4
1.3 Izvajanje aktivnosti v skladu s sprejetimi državnimi in mednarodnimi obveznostmi	4
2 Preprečevanje	6
2.1 Ozaveščanje širše javnosti	6
2.1.1 18. oktober, evropski dan boja proti trgovini z ljudmi	6
2.1.2 Spletno mesto	7
2.1.3 Mediji	7
2.1.4 Druge aktivnosti	7
2.2 Ozaveščanje ciljnih rizičnih skupin	7
2.2.1 Ozaveščanje mladostnikov	8
2.2.2 Ozaveščanje potencialnih žrtev delovnega izkoriščanja in prisilnega dela	9
2.2.3 Preventivno delovanje na področju ozaveščanja in preprečevanja trgovine z ljudmi v romski skupnosti	10
2.3 Ozaveščanje potrošnikov in uporabnikov storitev, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi.....	11
2.4 Ozaveščanje in usposabljanje strokovne javnosti	12
3 Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi	14
3.1 Dejavnosti policije	14
3.1.1 Statistika	14
3.1.2 Ugotovitve policije.....	15
3.2 Dejavnosti državnega tožilstva	18
3.2.1 Statistika	18
3.2.2 Ugotovitve Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije	21
3.3 Dejavnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo	22
3.4 Dejavnosti Finančne uprave Republike Slovenije	24
4 Pomoč in zaščita za žrtve trgovine z ljudmi.....	25
4.1 Program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitev	25
4.2 Program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – namestitev v varnem prostoru	25
4.3 Projekt Reintegracija žrtev trgovine z ljudmi	26
4.4 Projekt Informiranje žrtev trgovine z ljudmi, spolnega nasilja in nasilja po spolu v postopkih priznanja mednarodne zaščite (PATS).....	26
4.5 Projekt neposredne pomoči, svetovanja in oskrbe žrtev trgovine z ljudmi na področju varovanja zdravja	27
5 Mednarodne dejavnosti in partnerstva	28
5.1 Mednarodne dejavnosti	28
5.2 Partnerstva in raziskave	29
Sklep.....	31

Uvod

Trgovina z ljudmi je kompleksen pojav, ki zahteva celovito, učinkovito in usklajeno delovanje različnih deležnikov tako na državni kot tudi na mednarodni ravni.

V Sloveniji je že več let vzpostavljen sistem, ki glede na izkušnje zagotavlja učinkovite ukrepe na področju preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej. Vlada RS je namreč že leta 2002 imenovala nacionalnega koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljevanju: nacionalni koordinator), leta 2003 pa je ustanovila še Medresorsko delovno skupino za boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljevanju: MDS TZL ali medresorska delovna skupina), ki omogoča medresorsko sodelovanje ter na ta način zagotavlja večdisciplinarni pristop na področju preprečevanja trgovine z ljudmi.

MDS TZL, ki jo vodi nacionalni koordinator, je tudi v letu 2019 izvajala naloge v okviru svojih pristojnosti in aktivnosti, določenih v Akcijskem načrtu za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2019–2020. Nacionalni koordinator je v obdobju poročanja sklical tri seje te skupine, na katerih je MDS TZL obravnavala aktualne teme s področja boja proti trgovini z ljudmi, sprejemala pa je tudi ustrezne sklepe za učinkovitejše izvajanje politik na tem področju. Nacionalnemu koordinatorju je strokovno podporo pri njegovem delu nudila Služba za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljevanju: SPBTL), ki je bila na Ministrstvu za notranje zadeve ustanovljena novembra 2018.

Poročilo o delu MDS TZL za leto 2019 povzema izvedene aktivnosti na področju preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej v petih poglavjih. V prvem poglavju so predstavljene spremembe na področju zakonodaje in institucionalne ureditve ter aktivnosti v skladu s sprejetimi državnimi in mednarodnimi obveznostmi. Poročilo v nadaljevanju opisuje dejavnosti preprečevanja trgovine z ljudmi, ki vključujejo različne oblike ozaveščanja širše javnosti, rizičnih skupin potencialnih žrtev trgovanja, ozaveščanje potrošnikov in uporabnikov storitev, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi, ter usposabljanja strokovne javnosti, katere delo je povezano z navedeno problematiko. Poglavje o odkrivanju, preiskovanju in pregonu kaznivih dejanj zajema poročilo o delu policije in tožilcev, katerih vloga je na tem področju ključnega pomena. Ker se problematika trgovine z ljudmi v širšem pomenu prepleta tudi s problematiko delovnega izkoriščanja ter zaposlovanja in dela na črno so v tem poglavju predstavljene tudi dejavnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo in Finančne uprave Republike Slovenije. Četrto poglavje obsega informacije o pomoči žrtvam trgovine z ljudmi in njihovi oskrbi, v zadnjem poglavju pa so opisane mednarodne aktivnosti MDS TZL v letu poročanja in partnerstva na državni ravni.

1 Zakonodaja in politike

1.1 Spremembe zakonodaje

Državni zbor RS je 26. marca 2019 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o kazenskem postopku (ZKP-N), ki je začel veljati 20. aprila 2019, v celoti pa se je začel uporabljati 20. oktobra 2019. Osnovni cilj novele zakona je izvajanje Direktive 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ. Z novelo zakona so bile v slovenski pravni red tako vnesene nove zakonske rešitve, ki žrtvam kaznivih dejanj zagotavljajo širok nabor pravic v predkazenskem in kazenskem postopku z vidika zaščite, podpore in odškodnine žrtvam.

1.2 Institucionalni okvir

Vlada RS je na 48. redni seji 17. oktobra 2019 sprejela Sklep št. 01203-9/2019/6 o ustanovitvi MDS TZL, s katerim je bilo posodobljeno članstvo v delovni skupini, vsebina sklepa pa usklajena z določili Poslovnika Vlade RS. V skladu z navedenim sklepom so v delo MDS TZL še naprej vključeni predstavniki devetih ministrstev in vladnih uradov, Policije, Finančne uprave Republike Slovenije in Inšpektorata Republike Slovenije za delo. Pri delu skupine pa kot neodvisni zunanji člani sodelujejo tudi predstavniki Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije, Državnega zbora Republike Slovenije, Društva Ključ, Slovenske karitas, Slovenske filantropije, Pravnega centra za varstvo človekovih pravic in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

1.3 Izvajanje aktivnosti v skladu s sprejetimi državnimi in mednarodnimi obveznostmi

MDS TZL je pripravila nov Akcijski načrt za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2019–2020 (v nadaljevanju: akcijski načrt), ki ga je Vlada Republike Slovenije potrdila 10. januarja 2019. Z akcijskim načrtom se je na 4. redni seji 7. februarja 2019 seznanila tudi Komisija za peticije, človekove pravice in enake možnosti Državnega zbora Republike Slovenije.

Nacionalni koordinator je v obdobju poročanja sklical tri seje MDS TZL (17. aprila, 28. maja in 1. oktobra 2019), pripravljeno pa je bilo tudi letno poročilo o njenem delu za leto 2018, ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela 9. maja 2019.

Vlada Republike Slovenije je 28. februarja 2019 sprejela Poročilo Republike Slovenije o implementaciji priporočil nadzorstvenega mehanizma po Konvenciji Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi (v nadaljevanju: konvencija) v okviru drugega ocenjevalnega cikla za področja, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje. Poročilo je bilo 1. marca 2019 poslano Sekretariatu konvencije. Poleg tega je Ministrstvo za notranje zadeve 25. oktobra 2019 izvršni sekretarki konvencije poslalo še odgovore na dodatna vprašanja v zvezi z uveljavitvijo priporočil.

Intenzivno je bilo tudi sodelovanje z Evropsko komisijo, za katero je bila v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje pripravljena informacija o prenosu Direktive 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev (v nadaljevanju: direktiva) v nacionalni pravni red.

V skladu z določili Zakona o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi sta bila v letu poročanja izvedena javna razpisa za izvedbo projektov oskrbe žrtev trgovine z ljudmi za obdobje 2020 in 2021, in sicer tako za krizno namestitev kot tudi za namestitev v varnem prostoru.

Septembra 2019 je SPBTL pripravila obsežne statistične podatke za leti 2017 in 2018, za katere je zaprosila Evropska komisija na podlagi 19. in 20. člena direktive. Prav tako je bil pripravljen prispevek s področja trgovine z ljudmi za poročilo o migracijah in azilu, ki ga vsako leto pripravlja Evropska migracijska mreža.

Tako kot pretekla leta, smo tudi v letu 2019 sodelovali s predstavniki Veleposlaništva ZDA v Republiki Sloveniji pri pripravi vsebinskih podlag za poročilo o trgovini z ljudmi Ministrstva za zunanje zadeve Združenih držav Amerike. Letno poročilo je bilo objavljeno junija 2019, Republika Slovenija pa je bila ponovno uvrščena v skupino držav, ki v celoti izpolnjujejo minimalne standarde v boju proti trgovini z ljudmi (t. i. TIER 1).

V okviru drugih mednarodnih mehanizmov poročanja Slovenije o trgovini z ljudmi je SPBTL v letu 2019 pripravila različne prispevke na podlagi zaprosil Urada Združenih narodov za droge in kriminal (UNODC), Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) in posebne poročevalke Združenih narodov za trgovino z ljudmi, posebej žensk in otrok. Sodelovala je tudi pri pripravi pregleda izvajanja konvencij Mednarodne organizacije dela (MOD), Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije (ICERD), Konvencije o otrokovih pravicah in poročala o stanju na področju trgovine z ljudmi v okviru tretjega cikla Univerzalnega periodičnega pregleda (UPP).

2 Preprečevanje

Preventivne aktivnosti so tudi v letu 2019 vključevale različne oblike ozaveščanja tako širše laične javnosti kakor tudi rizičnih skupin potencialnih žrtev trgovanja, potekalo pa je tudi ozaveščanje potrošnikov in uporabnikov storitev, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi, s ciljem zmanjšanja povpraševanja po storitvah žrtev delovnega izkoriščanja in prisilnega dela. Skupno je Vlada RS za preventivne aktivnosti v letu 2019 namenila 30.000 evrov. Poleg tega je MDS TZL v letu poročanja nadaljevala usposabljanja strokovnjakov, predvsem javnih uslužbencev, ki se pri svojem delu ukvarjajo s problematiko trgovine z ljudmi.

2.1 Ozaveščanje širše javnosti

2.1.1 18. oktober, evropski dan boja proti trgovini z ljudmi

Ob 18. oktobru, evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi je v sodelovanju s Slovenskim združenjem za zmanjševanje škodljivih posledic drog DrogArt ob odprtju sobe pobega (escape room) Izkoriščanje delavcev potekala okrogla miza o delovnem izkoriščanju in prisilnem delu (več v poglavjih 2.2.2 in 2.3). Na njej so sodelovali Darja Šlibar, višja državna tožilka iz Specializiranega državnega tožilstva, Suzana Mašat iz Inšpektorata Republike Slovenije za delo, Tea Jarc iz Sindikata Mladi plus, Goran Lukić iz Delavske svetovalnice in Tanja Rudolf Čenčič iz Socialnega marketinga Iz principa. Dogodka so se udeležili novinarji iz pomembnejših medijev (STA, Kanal A, POP TV, Dnevnik in Radio Slovenija).

Urad Vlade za komuniciranje (v nadaljevanju: UKOM) je posodobil infografiko s statističnimi podatki o trgovini z ljudmi v Sloveniji v obdobju 2010 – 2018 in jo hkrati s sporočilom za javnost poslal medijem ter objavil na spletni strani in družbenih omrežjih. Vsebina sporočila je bila osredotočena na prisilno delo in delovno izkoriščanje, vključevala pa je tudi informacije o projektih »PO-MOČ« in Soba pobega, ki sta podrobneje opisana v nadaljevanju. Za družbena omrežja je pripravil kratek video s poudarki z otvoritve sobe pobega (232 ogledov).

Slovenija je v letu 2019 evropski dan obeležila tudi s sodelovanjem v preventivni kampanji v okviru Evropske mreže za preprečevanje kriminala (EUCPN), ki se je začela 17. oktobra 2019. Cilj kampanje je bil opozoriti potencialne žrtve trgovanja, da so ali lahko postanejo žrtve, in jih seznaniti z informacijami o tem, kje poiskati pomoč in zaščito. Hkrati je kampanja seznanjala žrtve trgovine z ljudmi, da imajo vseevropske pravice, ki jih lahko uveljavljajo v vseh državah članicah Evropske unije. V okviru kampanje so bili po državi razobešeni plakati, in sicer na mejnih prehodih in policijskih upravah, diplomatsko-konzularnih predstavništvi RS v tujini, bolnišnicah, zdravstvenih domovih in centrih za socialno delo. Sestavni del kampanje je bil tudi kratek informativni video, ki je bil objavljen na spletnih straneh MNZ in Policije ter na družbenih omrežjih. Poleg slovenskega in angleškega jezika je bilo gradivo objavljeno tudi v ruskem, ukrajinskem in srbskem jeziku.

Društvo Ključ je ob evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi 17. oktobra 2019 organiziralo dogodek ob izidu knjige Vidim jutra avtorice Katjuše Popović in brezplačni koncert v Kinu Šiška.

Slovenska karitas je podobno kot prejšnje leto izvedla sodelovanje z Ljubljanskim potniškim prometom, tako da se je 18. oktobra na digitalnih zaslonih mestnih avtobusov predvajala preventivna vsebina o problematiki trgovine z ljudmi. Objava je bila vidna na 170 avtobusih oziroma na 45 digitalnih zaslonih, predvajana je bila vsakih 15 minut, med potniki pa opažena 90-odstotno.

2.1.2 Spletno mesto

UKOM je v letu 2019 zagotavljal posodabljanje in prenos vsebin na osrednje spletno mesto gov.si v slovenskem (<https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/boj-proti-trgovini-z-ljudmi/>) in angleškem jeziku.

Na spletnem mestu so objavljene vsebine o pojavu trgovine z ljudmi, dostopne informacije o aktivnostih MDS TZL, objavljeni temeljni dokumenti, ki jih le-ta pripravlja, mednarodni dokumenti s tega področja, prek strani pa je mogoče oddati tudi anonimno e-prijavo in se povezati z nevladnimi organizacijami, ki zagotavljajo pomoč žrtvam. Predstavljene so tudi ključne dejavnosti na področju odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj ter preventive.

Statistika kaže, da je imela v letu 2019 slovenska različica 4940, angleška pa 842 ogledov.

2.1.3 Mediji

Po dostopnih podatkih so slovenski tiskani, elektronski in spletni mediji objavili več kot 130 prispevkov na temo trgovine z ljudmi; večina prispevkov je bila objavljena na spletnih medijih. Mediji so največ pozornosti namenili predvsem aktivnostim odkrivanja in pregona kaznivih dejanj trgovine z ljudmi (med njimi tudi skupni akciji pod okriljem Europol), razlagi pojava in najbolj razširjenih oblik trgovine z ljudmi ter aktivnostim in sporočilom nevladnih organizacij. Poleg tega so poročali o evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi, pri čemer so povzemali tudi ključna sporočila MDS in omenjali vseevropsko preventivno kampanjo.

2.1.4 Druge aktivnosti

Društvo Ključ je v okviru dejavnosti ozaveščanja splošne javnosti o trgovini z ljudmi v letu poročanja organiziralo dve okrogli mizi in šest delavnic, ki se jih je skupaj udeležilo 855 oseb.

Slovenska karitas je 29. novembra 2019 sodelovala v debatni kavarni na knjižnem sejmu, kjer je bilo predstavljeno področje trgovine z ljudmi in knjiga Pogumno v svobodo.

2.2 Ozaveščanje ciljnih rizičnih skupin

Na podlagi javnega razpisa je UKOM v letu 2019 sofinanciral štiri projekte nevladnih in humanitarnih organizacij v skupni vrednosti 15.000 evrov. 5.000 evrov je za ozaveščanje mladostnikov namenilo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, dodatnih 5.000 evrov pa Urad za narodnosti za namen ozaveščanja mladostnikov v okoljih, kjer živijo tudi pripadniki romske skupnosti. Skupno je tako Vlada RS za preventivne aktivnosti na tem področju zagotovila 25.000 evrov.

Aktivnosti so bile osredotočene na mladostnike in potencialne žrtve delovnega izkoriščanja in prisilnega dela, ki so jih izvajalci projektov ozaveščali o načinih novačenja, izpostavljenosti tveganjem ter ustreznih načinih ukrepanja in samozaščitnega obnašanja. Nevladne in humanitarne organizacije so izpeljale 176 ozaveščevalnih dogodkov, na katerih je sodelovalo več kot 3.570 udeležencev, organizirale usposabljanje prostovoljcev, 1.080-krat neposredno informirale in svetovale žrtvam delovnega izkoriščanja in prisilnega dela ter zagotovile tisk in distribucijo informativnih in promocijskih gradiv.

2.2.1 Ozaveščanje mladostnikov

- **Projekt »Vijolica – kako se izogniti pastem trgovanja z ljudmi«**

Projekt, ki je bil namenjen ozaveščanju osnovnošolcev zadnje triade, je izvajalo Društvo Ključ – center za boj proti trgovini z ljudmi. Izvedli so 54 delavnic v osnovnih šolah po Sloveniji, ki se jih je udeležilo 1086 otrok, in štiri preventivne delavnice v četrtih mladinskih centrih v Ljubljani, ki se jih je udeležilo 19 otrok. Delavnice so potekale v Ljubljani, Domžalah, Ihanu, Slovenskih Konjicah, Velikih Laščah, Pivki, Homcu, Rodici, Črnomlju, Dobropolju, Trebnjem, Kočevju, Domžalah, Ihanu, Mariboru, Litiji, Vačah in Dragomlju.

Približno tretjino (19) delavnic je društvo izvedlo v okoljih, kjer je prisotna tudi romska skupnost. V Črnomlju so obiskali šolo s prilagojenim programom, kjer je večji delež romskih otrok. Romski otroci in otroci migranti so se udeležili tudi štirih delavnic v četrtih mladinskih centrih, dveh druženj na bazenu in igre lova na zaklad v Zalogu. Izvedli so tudi tri delavnice/aktivnosti v večnamenskih romskih centrih v Kočevju, Krškem in Lendavi, ki se jih je udeležilo 36 romskih otrok in mladostnikov.

Poleg tega so skupaj z Društvom Mozaik za 20 otrok iz ranljivih skupin (romski otroci, otroci migrantov) organizirali dve druženji na bazenu, kjer so se z njimi na neformalen način pogovorili o izbiri nenasilja ter o različnih oblikah izkoriščanja in jim razdelili vizitke ter zapestnice.

Skupaj z nevladnimi organizacijami, ki so članice Prave zveze (Društvo za nenasilno komunikacijo, Društvo SOS telefon, Legebitra, Mladi zmaji, TOM telefon in DrogArt) so na Plati v Zalogu organizirali poligon nenasilja, ki se ga je udeležilo 100 otrok in mladostnikov.

Učence OŠ Domžale je na bralnem druženju obiskala pisateljica in z njimi govorila o mladinskem romanu Loverboy ter odgovarjala na številna druga vprašanja, ki so jih zastavili. Druženja se je udeležilo 14 otrok, ki so prebrali roman.

Društvo je izdalo informativne vizitke z osnovnimi informacijami o trgovini z ljudmi in kontaktnimi podatki ter dvobarvne silikonske zapestnice s sloganom #protitrgovinizljudmi, ki so jih prejeli udeleženci delavnic in obiskovalci stojnice.

V središču Ljubljane so dvakrat postavili stojnico in mimoidoče informirali o izbiri nenasilja in preprečevanju trgovanja z ljudmi. Poleg tega so sodelovali v petih medijskih prispevkih, ki so se dotikali tako problematike otrok kot odraslih žrtev trgovine z ljudmi.

Skupno so dosegli 1275 otrok po celotni Sloveniji.

- **Projekt »Telesnica – kako prepoznati trgovanje z ljudmi in se mu izogniti«**

Drugi projekt, ki ga je prav tako izvajalo Društvo Ključ – center za boj proti trgovini z ljudmi, je bil namenjen ozaveščanju starejših mladostnikov. Izvajalec je v vzgojnih zavodih, mladinskih domovih in stanovanjskih skupinah po Sloveniji izvedel 11 preventivnih delavnic, ki se jih je udeležilo 144 mladostnikov. Izvedli so tudi 52 delavnic v srednjih šolah po Sloveniji, ki se jih je udeležilo 1300 otrok. 26 preventivnih delavnic je bilo izvedenih v okoljih, kjer je prisotna tudi romska skupnost.

Delavnice so potekale v Gimnaziji Krško, Srednji gostinski in turistični šoli Radovljica, Srednji vzgojiteljski šoli Ljubljana, Srednji ekonomski šoli Ljubljana, Šolskem centru Sežana, Gimnaziji Koper, Srednji zdravstveni šoli Celje, Gimnaziji Novo mesto, Gimnaziji Ravne na Koroškem, Šolskem centru Postojna in Gimnaziji Ilirska Bistrica, Srednji medijski šoli Ljubljana.

Poleg tega so skupaj z Društvom Mozaik na bazenu Kodeljevo organizirali druženje z desetimi mladostnicami iz ranljivih skupin (romski otroci, otroci migrantov). Na neformalen način so se z njimi pogovorili o izbiri nenasilja ter o različnih oblikah izkoriščanja in jim razdelili vizitke ter zapestnice.

Sodelovali so tudi pri organizaciji in izvedbi okrogle mize na Srednji zdravstveni šoli Celje z naslovom »Prodano življenje – trgovina z ljudmi«, ki se je je udeležilo 100 mladostnikov in mladostnic. Pripravili so poseben prispevek za romski časopis, ki je izšel v Murski Soboti, po elektronski pošti pa so ga poslali tudi preostalim romskim skupnostim po Sloveniji. Društvo je sodelovalo tudi v dveh radijskih oddajah, eni posebej namenjeni romski populaciji.

V okviru projekta so bile izdelane informativne vizitke z osnovnimi informacijami o trgovini z ljudmi in kontaktnimi podatki ter dvobarvne silikonske zapestnice s sloganom #protitrgovinizljudmi, ki so jih prejeli udeleženci delavnic.

Prejeli so tudi nekaj izdelkov mladostnikov, ki so jih delili na Facebookovi strani (3098 sledilcev) in na Instagramu Društva Ključ, ki ima trenutno 497 sledilcev.

Skupno so dosegli 1554 otrok po celotni Sloveniji.

- **Druge aktivnosti**

Slovenska karitas je v okviru pogodbe o sofinanciranju projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitve v letu 2019 izvedla 28 preventivnih delavnic, ki se jih je udeležilo skupno 649 otrok in mladostnikov. Delavnice so bile namenjene ozaveščanju otrok, mladih in osebja, ki dela z njimi, ter preostalih ciljnih populacij o nevarnostih in pasteh trgovine z ljudmi. Z izvedbo delavnic so pokrili štiri slovenske regije. Poleg tega je bilo v okviru projekta izdano tudi preventivno gradivo v nakladi 15.000 izvodov, ki mlade opozarja na nevarnosti in pasti trgovine z ljudmi. Omenjeno gradivo so osebno predali šolam, kjer so izvajali preventivne delavnice, ter udeležencem drugih prireditev (Študentski tek na grad, Mednarodni festival Igraj se z mano, Festival nevladnih organizacij LUPA, strokovno usposabljanje na Slovenski filantropiji), na katerih so ozaveščali o problematiki trgovanja z ljudmi.

Društvo Ključ je v letu 2019 izvedlo projekt KLJUČna šola za fante, ki ga je sofinanciralo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: MDDSZ). Projekt je bil namenjen izključno fantom, ki se šolajo na srednjih oziroma poklicnih šolah, obravnaval pa je dve področji, in sicer pretirano uporabo pornografije med mladimi ter uporabo storitev žensk v prostituciji. Obe področji sta neposredno povezani z ohranjanjem neenakosti, spodbujanjem nasilnih odnosov ter slabim razumevanjem konsenza v odnosih med spoloma. V okviru projekta so izvedli 48 preventivnih delavnic, ki se jih je udeležilo 806 fantov. Pripravili so tudi brošuro, namenjeno mlajšim bralcem.

2.2.2 Ozaveščanje potencialnih žrtev delovnega izkoriščanja in prisilnega dela

- **Projekt »Po-moč«**

Tretji projekt Po-moč je izvajalo Društvo Delavska svetovalnica, namenjen pa je bil prepoznavi oblik delovnega izkoriščanja, neposrednemu informiranju in svetovanju potencialnim žrtvam delovnega izkoriščanja ter zagovorništvo žrtev.

V okviru projekta so opravili:

- 535 informiranj, s katerimi so uporabnike opremili z informacijami, ki jim bodo v pomoč pri uveljavljanju njihovih pravic in
- 545 pomoči in poglobljenih svetovanj ter uporabnikom nudili celovito aktivno podporo v smislu zagovorništva pri odpravljanju delovnega izkoriščanja in uveljavljanju njihovih pravic.

Delavska svetovalnica je organizirala štiri novinarske konference, na katerih so predstavili problematiko delovnega izkoriščanja, informirali o konkretnih primerih v rizičnih panogah (gozdarstvo, gostinstvo in turizem) in predstavili priporočila za socialne partnerje, zlasti delodajalce v panogah, kjer je delovno izkoriščanje najbolj zaznano. Opozorili so tudi na sporazum Slovenije s Srbijo o zaposlovanju srbskih državljanov v Sloveniji, ki tako kot tisti z Bosno in Hercegovino določa, da mora delavec v prvem letu ostati pri istem delodajalcu. Ta ga lahko disciplinira z grožnjami, da ga bo v primeru ugovorov vrnil domov.

Rezultati projekta so pokazali, da je potreba delavcev po informiranju in svetovanju glede njihovih pravic še vedno velika, zato je treba nadaljevati ozaveščanje o delovnem izkoriščanju in opolnomočenje uporabnikov, s čimer bomo prispevali k zmanjševanju problematike.

- **Druge aktivnosti**

Društvo Ključ je v okviru projektov, ki jih sofinancirajo Ministrstvo za zdravje (v nadaljevanju: MZ), Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: FIHO) in Mestna občina Ljubljana, izvedlo deset delavnic za ženske v prostituciji, ki se jih je udeležilo 50 oseb, in 12 delavnic za delavce v rizičnih poklicih, ki se jih je udeležilo 472 oseb.

2.2.3 Preventivno delovanje na področju ozaveščanja in preprečevanja trgovine z ljudmi v romski skupnosti

V Nacionalni program ukrepov Vlade RS za Rome za obdobje 2017–2021 (NPUR 2017–2021) so vključeni trije ciljno usmerjeni ukrepi na področju socialnega varstva, ki so odziv na vprašanja in izzive t.i. zgodnjih in prisilnih porok oziroma begov mladoletnih oseb v škodljiva okolja ter postopkov obravnave teh primerov.

Cilji in ukrepi na tem področju so:

1. priprava usmeritev in priporočil za delo strokovnih delavcev centrov za socialno delo v primerih bega mladoletnih oseb v škodljiva okolja;
2. aktivnosti za obravnavanje problematike zgodnjih, dogovorjenih in prisilnih porok (v okviru javnega razpisa za vzpostavitev večnamenskih romskih centrov);
3. priprava protokola ukrepanja v postopkih obravnave primerov zunajzakonskih skupnosti z mladoletnimi osebami.

Nosilec prvih dveh ukrepov je MDDSZ, nosilec tretjega ukrepa pa Urad Vlade RS za narodnosti v sodelovanju (v nadaljevanju: UN) z MDDSZ in drugimi pristojnimi institucijami.

Leta 2017 je bila ustanovljena ad hoc delovna skupina za pripravo protokola v postopkih obravnave primerov zunajzakonskih skupnosti z mladoletnimi osebami - obravnava primerov begov mladoletnih oseb v škodljiva okolja (prezgodnje poroke) in prisilnih porok v romski skupnosti. Skupina se je do zdaj seznanila s stanjem na področju obravnave primerov zunajzakonskih skupnosti z mladoletnimi osebami, oziroma bega mladoletnih oseb v škodljiva okolja ter s potrebami in izhodišči za pripravo protokola oziroma priročnika ukrepanja v teh postopkih.

Na sestankih delovne skupine so bile v letu 2018 med drugim dogovorjene tudi aktivnosti za ozaveščanje delavcev v pravosodju. Center za izobraževanje v pravosodju je v svoje izobraževalne dogodke za sodnike in zaposlene v pravosodju tako vključil tudi predavanja na temo izzivov pri delu z romsko skupnostjo, ki jih izvaja Generalna policijska uprava (Policijska akademija, Center za raziskovanje in socialne veščine). V letu 2019 je bilo opravljenih sedem predavanj z naslovom *Izzivi pri delu z romsko skupnostjo ter njene posebnosti*, in sicer:

- 7. 3. 2019 na Civilnopravni sodniški šoli 2019,
- 13. 3. 2019 na Izvršilni sodniški šoli 2019,
- 21. 3. 2019 na Civilnopravni sodniški šoli 2019,
- 27. 3. 2019 na Izvršilni sodniški šoli 2019,
- 8. 4. 2019 na Šoli insolventnega prava 2019,
- 8. 5. 2019 na Registrski sodniški šoli 2019,
- 4. 6. 2019 na Šoli za brezplačno pravno pomoč 2019.

V letu 2019 se je t. i. ad hoc delovna skupina sestala na dveh delovnih sestankih (11. 2. 2019 in 12. 12. 2019) in pregledala izvedene aktivnosti na tem področju ter se dogovorila o nadaljnjih korakih za pripravo posebnega priročnika o prepoznavanju in ukrepanju v primerih prezgodnjih in prisilnih porok.

Socialna zbornica Slovenije je 28. 11. 2019 organizirala in izvedla seminar za strokovne delavce centrov za socialno delo. V okviru seminarja so bila izvedena štiri predavanja: dve predavanji iz vsebin bega v škodljiva okolja (smerokazi v škodljiva okolja), predstavitev aktivnosti Urada Vlade RS za narodnosti na področju bega mladoletnih oseb v škodljiva okolja (oziroma t.i. prezgodnjih porok romskih otrok) in prisilnih porok romskih deklic ter predstavitev primerov iz prakse in medinstitucionalno sodelovanje. Seminarja se je udeležilo 57 strokovnih delavcev CSD-jev.

V letu 2019 so v nekaterih večnamenskih romskih centrih potekale delavnice, ki so obravnavale tudi problematiko bega otrok in mladih v škodljiva okolja ter vprašanja prisilnih porok. Glavni namen izvedenih delavnic v večnamenskih romskih centrih je večja seznanjenost in ozaveščenost Rominj in Romov v zvezi s to problematiko. Na navedenih delavnicah Rome in Rominje ozavešča, da so tovrstne prakse nezakonite, škodljive oziroma celo nevarne za osebe, ki so »predmet« takih dogovorov oziroma poslov.

Urad Vlade RS za narodnosti je v okviru projekta nacionalne platforme za Rome (*»Krepitev nacionalnega posvetovalnega procesa v Sloveniji preko nadaljevanja in nadgradnje dela Nacionalne platforme za Rome – SIFOROMA3«*) organiziral dva posveta, na katerih se je obravnavala problematika t. i. prisilnih in prezgodnjih porok v romski skupnosti, ki so se ju udeležili predstavniki ključnih institucij. Prvi posvet je potekal 18. 4. 2019 na Otočcu na temo bega mladoletnih oseb v škodljiva okolja oziroma t.i. prezgodnjih porok romskih otrok, drugi posvet pa 23. 4. 2019 v Mariboru na temo prisilnih porok romskih otrok. Ugotovitve in sklepi obeh posvetov so strnjeni v dve ločeni poročili, ki sta bili v odziv in nadaljnjo obravnavo poslani pristojnim resorjem in sta tudi izhodišče za nadaljnje ukrepanje.

Na podlagi sodelovanja Urada Vlade RS za narodnosti z Uradom Vlade RS za komuniciranje je bila v Javni razpis za sofinanciranje ozaveščevalnih in izobraževalnih projektov nevladnih organizacij v letu 2019 (Uradni list RS, št. 84/18) ponovno vključena vsebina ozaveščanja o prisilnih in dogovorjenih porokah (več v poglavju 2.2.1).

2.3 Ozaveščanje potrošnikov in uporabnikov storitev, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi

- **Projekt »Soba pobega – izkoriščanje delavcev«**

UKOM je v letu poročanja sofinanciral tudi projekt v višini 5.000 evrov, namenjen ozaveščanju širše javnosti s ciljem zmanjšati povpraševanje po storitvah žrtev delovnega izkoriščanja in prisilnega dela. Projekt je izvedlo Slovensko združenje za zmanjševanje škodljivih posledic drog DrogArt, socialno podjetje Iz principa, obravnaval pa je predvsem mlade, še zlasti iskalce zaposlitve in študente, ki zaradi neizkušenosti in stiske pogosto vstopajo v negotova delovna razmerja.

Izvajalec je ob dnevu boja proti trgovini z ljudmi že tretjič odprl in izvedel ozaveščevalno devetdnevno sobo pobega, v kateri so bili obiskovalci na zelo učinkovit način soočeni in informirani o problematiki izkoriščanja delavcev. Soba pobega je pritegnila tako s svojo tematiko kot tudi z osnovno zasnovo, v kateri so morali obiskovalci odkrivati rešitve, ki simulirajo izkoriščevalska delovna razmerja. Pomemben del vsakega obiska je bil pogovor o problematiki, saj so udeleženci z velikim zanimanjem sprejemali informacije ter predstavili tudi izkušnje iz svojih delovnih razmerij.

Odprtje sobe pobega, ki je domovala v centru Ljubljane, je pospremila okrogla miza ob 18. oktobru, evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi. Okrogle mize s petimi zanimivimi govorniki z različnih področij problematike so se udeležili predstavniki relevantnih splošnih medijev.

Že nekaj tednov pred odprtjem je potekala komunikacijska podpora projektu s plakati, letaki in aktivnostmi na socialnih omrežjih, ki je po eni strani vabila k obisku sobe pobega, po drugi strani pa ozaveščala splošno javnost o izkoriščanju delavcev in tako s problematiko seznanjala tudi tiste, ki sobe pobega niso obiskali. Soba pobega je izpolnila vse zastavljene cilje in pritegnila veliko pozornosti tako tistih, ki so jo obiskali, kot tudi medijev in organizacij, ki delujejo na tem področju.

2.4 Ozaveščanje in usposabljanje strokovne javnosti

Tudi v letu 2019 je MDS TZL zagotavljala izvajanje rednih usposabljanj strokovnjakov, ki se ukvarjajo s problematiko trgovine z ljudmi (organi odkrivanja, preiskovanja in pregona), in ozaveščanje strokovnih delavcev, ki pri svojem delu lahko naletijo na ta pojav (socialni in pedagoški delavci ipd.).

Generalna policijska uprava, Uprava kriminalistične policije (v nadaljevanju: GPU UKP) redno usposablja tako kriminaliste kot tudi policiste na lokalni ravni. Pri tem pozornost namenja prepoznavanju pojavnih oblik trgovine z ljudmi, kazalnikov za zaznavo potencialnih žrtev trgovine z ljudmi in tudi storilcev ter poznavanju nadaljnjih posebnih postopkov pri obravnavi žrtev in izvajanju preiskav v predkazenskem postopku.

GPU UKP je med 2. in 4. decembrom 2019 izvedel usposabljanje kriminalistov iz regijskih sektorjev kriminalistične policije (v nadaljevanju: SKP PU), ki se ukvarjajo s preiskovanjem kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. Usposabljanje je potekalo na področju izvajanja postopkov z žrtvami trgovine z ljudmi in prepoznavanja žrtev trgovine z ljudmi. Usposabljanja se je udeležilo 72 kriminalistov iz vseh regijskih SKP PU in GPU UKP, tožilci s Specializiranega državnega tožilstva RS, sodniki z Okrožnega sodišča v Ljubljani, predstavniki nevladnih organizacij in štirje predstavniki varnostnih organov Bosne in Hercegovine. Skupaj se je usposabljanja udeležilo 95 oseb.

V sodelovanju s Policijsko akademijo je GPU UKP izvedel tudi osnovno usposabljanje o trgovini z ljudmi za kandidatke in kandidate za policiste nadzornike državne meje, vključno s prepoznavo kazalnikov različnih pojavnih oblik trgovine z ljudmi. Usposabljanja se je udeležilo 24 kandidatk in kandidatov za policiste nadzornike državne meje.

Poleg tega je policija v sodelovanju z Društvom Ključ izvedla tri sklope osnovnega usposabljanja policistov iz območnih policijskih postaj iz vseh policijskih uprav. Usposabljanja se je skupaj udeležilo 90 policistov.

10. aprila 2019 je bilo izvedeno usposabljanje zaposlenih na MNZ (Direktorat za upravne notranje zadeve, migracije in naturalizacijo, Sektor za postopke mednarodne zaščite), ki odločajo v postopkih dodelitve mednarodne zaščite. Zaposleni so se seznanili s problematiko trgovine z ljudmi, kazalniki, postopki s prepoznanimi žrtvami ter načinom izmenjave informacij. Usposabljanja se je udeležilo 18 uslužbencev.

10. maja 2019 je na Ministrstvu za zunanje zadeve v okviru priprav na opravljanje konzularnih dolžnosti na diplomatsko-konzularnih predstavništvih ter diplomatov pred odhodom na službovanje v tujino potekalo usposabljanje o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi. Udeležilo se ga je 20 slušateljev.

Socialna zbornica Slovenije je v okviru Programa izvajanja javnih pooblastil Socialne zbornice Slovenije za obdobje od 1. januarja 2019 do 31. decembra 2019, ki ga financira MDDSZ, v letu 2019 izvedla izobraževanje za strokovne delavce in strokovne sodelavce centrov za socialno delo z naslovom Delo z migranti in žrtvami trgovine z ljudmi. Seminar je potekal 28. novembra 2019, udeležilo se ga je 57 strokovnih delavcev oziroma strokovnih sodelavcev. V okvirju seminarja je bilo izvedeno predavanje o razlogih mladoletnih oseb, ki odidejo od doma, njihovih ranljivostih, različnih pasteh in oblikah izkoriščanja, v katerih se znajdejo, v povezavi s prisilnimi porokami kot ene od oblik trgovine z ljudmi. UN je predstavil dejavnosti na področju bega mladoletnih oseb v škodljiva okolja in prisilnih porok romskih deklic. Predstavnica centra za socialno delo ter Vrhovnega državnega tožilstva RS pa sta predstavili primere in prakse dobrega medinstitucionalnega sodelovanja.

Na podlagi javnega pooblastila je Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani 7. decembra 2019 izvedla dodatno usposabljanje za zakonite zastopnike mladoletnikov brez spremstva. V obliki predavanja z razpravo je bila udeležencem usposabljanja predstavljena tudi problematika trgovine z ljudmi v Sloveniji in prepoznavna žrtev trgovine z ljudmi.

Državni tožilci na Specializiranem državnem tožilstvu Republike Slovenije (v nadaljevanju: SDT RS) so se v letu poročanja udeleževali izobraževanj o trgovini z ljudmi v tujini in tudi izobraževanj, ki jih organizirata Policija ter Finančna uprava Republike Slovenije (v nadaljevanju: FURS). Na izobraževanjih so aktivno sodelovali s svojimi prispevki in izkušnjami. 2. in 3. decembra 2019 so potekali Izobraževalni tožilski dnevi, v okviru katerih je potekalo tudi predavanje okrajnega državnega tožilca g. Mateja Mavriča z naslovom Za spuščeni žaluziji – študija primera trgovine z ljudmi.

Inšpektorat Republike Slovenije za delo (v nadaljevanju: IRSD) je 15. novembra 2019 organiziral strokovno usposabljanje in dodatno izpopolnjevanje javnih uslužbencev, kjer sta nacionalni koordinator in državna tožilka udeležencem predstavila problematiko trgovine z ljudmi v kontekstu prikritega prisilnega dela in delovnega izkoriščanja. Usposabljanja so se udeležili 104 zaposleni IRSD.

Finančna uprava Republike Slovenije (v nadaljevanju: FURS) je 12. in 13. decembra 2019 organizirala strokovno usposabljanje za 50 uslužbencev mobilnih oddelkov na temo boja proti trgovini z ljudmi. Uslužbencem je bil na usposabljanju predstavljen Priročnik o identifikaciji, pomoči in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi in osrednje spletno mesto Vlade RS z vsebino boja proti trgovini z ljudmi, čemur je sledila razprava o izkušnjah s tega področja.

Slovenska karitas je 6. novembra 2019 za delovno skupino oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitvev organizirala strokovno izobraževanje s poudarkom na tematiki dela z žrtvami, na katero so bili povabljeni tudi drugi strokovni delavci in strokovni sodelavci iz mreže Karitas ter predstavniki MDDSZ. Predavanje z naslovom »Trgovina z ljudmi in potrebni (samo)zaščitni ukrepi pri delu z žrtvijo« je izvedel predstavnik kriminalistične policije, predavanje z naslovom »Travma in osnovni prijemi pri delu s travmatizirano osebo« pa doktorica medicine.

Društvo Ključ je v letu 2019 izvedlo 12 izobraževanj za različne strokovne skupine (zdravstveni delavci, policija, tožilstvo, šolstvo, sodniki, socialni delavci,...), ki se jih je skupaj udeležilo 505 oseb. Izvedli so tudi 11 delavnic na fakultetah, na katerih je sodelovalo 324 udeležencev in tri izobraževanja za prihodnje strokovne delavce (prostovoljci), v okviru katerih se je s tematiko trgovine z ljudmi seznanilo 19 oseb.

V okviru projektov, ki jih financira MZ, sta Slovenska karitas in Društvo Ključ ozaveščala tudi strokovne delavce v zdravstvu (več v poglavju 4.5).

3 Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi

Poglavje o odkrivanju, preiskovanju in pregonu kaznivih dejanj zajema predvsem aktivnosti policije in tožilcev, vključno z merljivimi rezultati, tj. številom obravnavanih storilcev, oškodovancev, obtožb in končnih obsodb. To poglavje vključuje tudi aktivnosti IRSD in FURS, saj se pri nadzoru nad izvajanjem področne zakonodaje v njuni pristojnosti vsebina delovanja prepleta in v širšem pomenu povezuje s problematiko delovnega izkoriščanja, zaposlovanja in dela na črno ter izkoriščanja delavcev migrantov.

3.1 Dejavnosti policije

Na področju boja proti trgovini z ljudmi se nadaljuje trend iz preteklih let, in sicer policija še vedno najpogosteje prepoznava izkoriščanje žrtev zaradi prostitucije in spolnih zlorab, medtem ko so druge oblike izkoriščanja žrtev redkeje prepoznane (prisilno delo, prisilno izvrševanje kaznivih dejanj, služabništvo....). Na splošno se ugotavlja, da Slovenija ostaja ciljna država izkoriščanja žrtev trgovine z ljudmi, pa tudi tranzitna država za osebe iz jugovzhodne Evrope, ki preko Slovenije nadaljujejo pot v druge države članice EU.

Zaznava problematike, povezane z izkoriščanjem žrtev trgovine z ljudmi in zlorabe prostitucije, je odvisna predvsem od proaktivnih dejavnosti policije, ki so usmerjene v zaznavo teh kaznivih dejanj in prepoznavo oziroma identifikacijo žrtev. V letu 2019 policija navedene aktivnosti zaradi povečanega obsega obravnav kaznivih dejanj prepovedanega prehajanja meje ali ozemlja države po 308. členu Kazenskega zakonika (v nadaljevanju: KZ-1) ni izvajala v takšnem obsegu in intenzivnosti kot v preteklih letih, zaradi česar se v letu 2019 beleži upad zaznanih kaznivih dejanj trgovine z ljudmi.

3.1.1 Statistika

V letu 2019 je policija zaznala in obravnavala 13 kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1. Obravnavala je tudi šest primerov, kjer so bili ugotovljeni razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje trgovine z ljudmi, pri čemer pa ni bilo podlage za podajo kazenskih ovadb. V zvezi s tem so bila na pristojna tožilstva podana poročila.

Preglednica 1: Kazniva dejanja trgovine z ljudmi in zlorabe prostitucije v obdobju 2015–2019

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj					Delež preiskanih kaznivih dejanj [v %]				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Trgovina z ljudmi	51	32	67	71	13	100,0	93,8	98,5	100,0	100,0
Zloraba prostitucije	5	0	10	24	6	100,0	0,0	90,0	100,0	100,0
Skupaj	56	32	77	95	19	100,0	93,8	97,4	100,0	100,0

Osumljenci in oškodovanci kaznivih dejanj trgovine z ljudmi (113. člen KZ-1)¹

Policija je v zvezi s kaznivim dejanjem trgovine z ljudmi obravnavala 14 fizičnih oseb, od tega deset moških in štiri ženske, med njimi pa so prevladovali državljani Romunije (6).

Preglednica 2: Število obravnavanih osumljencev po spolu in državljanstvu za kaznivo dejanje trgovine z ljudmi

DRŽAVLJANSTVO	MOŠKI	ŽENSKÉ	SKUPAJ
Črna gora	1	0	1
Kitajska	1	1	2
Malezija	1	0	1
Nemčija	0	1	1
Romunija	5	1	6
Slovenija	2	1	3
SKUPAJ	10	4	14

Policija je v letu poročanja obravnavala sedem žrtev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi, od tega šest žensk, prevladovali pa so državljani Vietnama. V preiskavah je bilo ugotovljeno, da je bilo pet oseb izkoriščanih za prostitucijo in spolne zlorabe, dve osebi pa sta bili žrtvi služabništva. Vse žrtve so bile odrasle osebe.

Preglednica 3: Število ugotovljenih žrtev trgovine z ljudmi v letu 2019 po spolu in državljanstvu

DRŽAVLJANSTVO	MOŠKI	ŽENSKÉ	SKUPAJ
Kitajska	0	1	1
Madagaskar	0	1	1
Slovenija	0	1	1
Vietnam	1	3	4
SKUPAJ	1	6	7

Preglednica 4: Število ugotovljenih žrtev trgovine z ljudmi v letu 2019 po spolu in obliki izkoriščanja

OBLIKA IZKORIŠČANJA	MOŠKI	ŽENSKÉ	SKUPAJ
Spolno izkoriščanje	0	5	5
Služabništvo	1	1	2
SKUPAJ	1	6	7

3.1.2 Ugotovitve policije

V Sloveniji glede na obliko izkoriščanja še vedno prevladuje izkoriščanje žrtev za namen spolnih zlorab, redkeje pa so prepoznane druge oblike trgovine z ljudmi. Ker je problematika trgovine z ljudmi velikokrat tesno povezana tudi z nekaterimi drugimi kaznivimi dejanji, policija v povezavi s trgovino z ljudmi obravnava tudi kazniva dejanja zlorabe prostitucije in kršitev temeljnih pravic delavcev.

¹ Pri navajanju statističnih podatkov so navedene posamične osebe, kar pomeni, da se oseba (osumljenec, oškodovanec) v preiskavi šteje samo enkrat, ne glede na to, v koliko kaznivih dejanjih je bila obravnavana.

a) Zloraba prostitucije, zaposlovanje tujk v nočnih lokalih in oglaševanje prostitucije

V letu 2019 je policija zaznala šest kaznivih dejanj zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, pri čemer je obravnavala 24 osumljencev (23 fizičnih in eno pravno osebo) in prepoznala šest oškodovancev zaradi tega kaznivega dejanja. Obravnavala je tudi pet primerov, kjer so bili ugotovljeni razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje zlorabe prostitucije, pri čemer pa ni bilo podlage za podajo kazenskih ovadb. V zvezi s tem so bila na pristojna tožilstva podana poročila.

Preglednica 5: Število osumljencev po spolu in državljanstvu za kaznivo dejanje zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1 v letu 2019

DRŽAVLJANSTVO	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
Kosovo	3	0	3
Slovenija	9	7	17
Srbija	1	3	4
SKUPAJ	13	10	23

Preglednica 6: Število oškodovancev po spolu in državljanstvu za kaznivo dejanje zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1 v letu 2019

DRŽAVLJANSTVO	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
Bosna in Hercegovina	0	1	1
Romunija	0	1	1
Slovenija	0	3	3
Srbija	0	1	1
SKUPAJ	0	6	6

Pri spremljanju problematike prostitucije v Sloveniji se ugotavlja podoben trend kot v preteklih letih. Zaradi pomanjkanja zanesljivih podatkov o številu ljudi, ki so vključeni v ponudbo in izvajanje storitev prostitucije kakor tudi v povpraševanje po storitvah in uporabo plačljive spolnosti, je dejansko stanje težko oceniti. Kljub temu policija ocenjuje, da se s prostitucijo v Sloveniji poleg slovenskih državljanov ukvarjajo tudi državljani tretjih držav (v zadnjem času gre predvsem za državljanke Ukrajine in Srbije).

Za prostitucijo v Sloveniji je značilno, da je manj opazna, saj se izvaja v zaprtih prostorih, predvsem v najetih ali lastnih stanovanjih ter hotelskih sobah. Ulične prostitucije oziroma prostitucije na prostem skoraj ne zaznavamo. V Sloveniji prevladuje srednja raven prostitucije, s katero se ukvarjajo predvsem tujke, ki v Sloveniji prebivajo na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje zaradi dela oziroma zaposlitve in so običajno zaposlene v nočnih lokalih kot plesalke, animatorke, pomožne delavke in odrske umetnice.

V povezavi z izkoriščanjem prostitucije policija redno spremlja tudi delovanje nočnih lokalov in ugotavlja, da storilci navedenega kaznivega dejanja prevzemajo, nastanijo oziroma kako drugače razpolagajo z domnevnimi žrtvami, pri čemer zlorabljajo pravni okvir pridobivanja delovnega dovoljenja. Pri tem pa storilci žrtev v zadnjem času ne prisiljujejo v prostitucijo z uporabo fizične sile in omejevanjem gibanja, temveč za njihov nadzor uporabljajo prefinjene metode ekonomskega prisiljevanja oziroma spravljanja v finančno odvisnost (finančno kaznovanje za nespoštovanje hišnega reda in pravil na delovnem mestu, namišljena minimalna plača, vračilo dolga, ki je nastal s pridobitvijo delovnega dovoljenja in prihodom v Slovenijo).

V letu 2019 je policija zaznala in obravnavala več primerov kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, kjer so bile žrtve izkoriščane zaradi prostitucije oziroma spolnih zlorab. Žrtve so bile novačene v izvorni državi, nato

pa prepeljane in nastanjene v Slovenijo. Oškodovanci se v policijskih postopkih v večini primerov niso prepoznali kot žrtve trgovine z ljudmi. Razlogi se kažejo predvsem v izkoriščanju ranljivosti žrtev, ki izhajajo iz revnih socialnih in gospodarskih okolij, prebivanje v Sloveniji pa jim na podlagi opisanega načina preživljanja omogoča preživetje. Tako prepoznane žrtve v predkazenskem in kazenskem postopku le redko sodelujejo.

Policija pri spremljanju problematike prostitucije ugotavlja tudi nadaljevanje trenda iz preteklih let, ki se nanaša na oglaševanje prostitucije v tiskanih in internetnih medijih. Ta poteka z objavljanjem fotografij prostitutk, kraja, kjer se prostituirajo, kontaktne klicne številke in cene spolne storitve, navedena dejavnost pa se izvaja v stanovanjih, hotelskih sobah, salonih za erotično masažo in podobno. Poleg tega na spletnih straneh obstajajo forumi, kjer uporabniki komentirajo storitve, prostitutke, nočne lokale in storitve.

b) Prisilno delo

V letu 2019 je policija zaznala in obravnavala večje število kaznivih dejanj kršenja temeljnih pravic delavcev po 196. členu KZ-1, kjer so bili ugotovljeni elementi delovnega izkoriščanja oškodovancev. V predkazenskem postopku niso bili zaznani elementi prisilnega dela kot oblike izkoriščanja žrtev trgovine z ljudmi, prav tako pa ti elementi niso bili ugotovljeni v nadaljnjih kazenskih postopkih.

Preglednica 7: Število obravnavanih kaznivih dejanj kršenja temeljnih pravic delavcev po 196. členu KZ-1

Vrsta kaznivih dejanj	Število kaznivih dejanj				
	2015	2016	2017	2018	2019
Kršitev temeljnih pravic delavcev	2.669	3.042	1.329	1.518	2.384

V zvezi s kaznivim dejanjem kršitev temeljnih pravic delavcev po 196. členu KZ-1 je policija v letu 2019 obravnavala 379 osumljencev in 2.694 oškodovancev ter 153 pravnih oseb.

Preglednica 8: Število osumljencev in oškodovancev za kaznivo dejanje kršenja temeljnih pravic delavcev po 196. členu KZ-1

	OSUMLJENCI	OŠKODOVANCİ
FIZIČNE OSEBE	379	2.694
Moški	303	1.517
Ženske	76	1.177
PRAVNE OSEBE	147	6
SKUPAJ	526	2.700

Glede prisilnega beračenja kot ene izmed oblik prisilnega dela se nadaljuje trend iz preteklih let, za katerega je značilno, da te osebe v postopkih s policijo nočejo sodelovati in se ne prepoznavajo kot žrtve trgovine z ljudmi. Policija pa v zadnjem času zaznava tudi prisotnost organiziranih skupin oziroma kriminalnih združb, za katere obstajajo indici, da izkoriščajo žrtve trgovine z ljudmi zaradi prisilnega izvrševanja kaznivih dejanj.

3.2 Dejavnosti državnega tožilstva

SDT RS, ki je izključno pristojno za pregon kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi, je tudi v letu 2019 aktivno opravljalo svojo nalogo na področju kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, kaznivih dejanj spravljanja v suženjsko razmerje po 112. členu KZ-1 in kaznivih dejanj zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1.

3.2.1 Statistika²

a) Kaznivo dejanje »trgovina z ljudmi« (113. člen KZ-1)

V poročevalskem obdobju so na SDT RS prejeli in obravnavali:

- tri kazenske ovadbe zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, in sicer zoper štiri fizične osebe ter na škodo šestih žrtev (od tega dva moškega spola),
- eno kazensko ovadbo zaradi kaznivega dejanja po 175. in 113. členu KZ-1, in sicer zoper 19 fizičnih in eno pravno osebo – od tega je bilo pet fizičnih oseb ovadenih zaradi kaznivega dejanja po 113. členu KZ-1 in 12 fizičnih oseb ter ena pravna oseba ovadenih zaradi kaznivega dejanja po 175. členu KZ-1,
- štiri poročila po 10. odstavku 148. člena ZKP zaradi kaznivega dejanja po 113. členu KZ-1, in sicer zoper 11 fizičnih oseb,
- tiralico, ki so jo zoper eno fizično osebo razpisali v Kazahstanu zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 (trgovanje z organi).

Glede sprejema državnotožilskih odločitev so državni tožilci SDT RS v letu poročanja:

- izdali pet sklepov o zavrženju zaradi kaznivega dejanja po 113. členu KZ-1, in sicer zoper 14 fizičnih oseb,
- vložili eno zahtevo za preiskavo zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, in sicer zoper dve fizični osebi ter na škodo ene žrtve,
- vložili eno zahtevo za preiskavo zaradi kaznivega dejanja po 175. in 113. členu KZ-1, in sicer zoper 19 fizičnih in eno pravno osebo – od tega je bila zoper pet fizičnih oseb zahtevana preiskava zaradi kaznivega dejanja po 113. členu KZ-1, zoper 12 fizičnih oseb ter eno pravno osebo zahtevana preiskava zaradi kaznivega dejanja po 175. členu KZ-1, zoper ostale pa zaradi drugih kaznivih dejanj,
- v zvezi z zgornjo zadevo so zoper 18 fizičnih (zoper eno osebo je SDT odstopilo od pregona) in eno pravno osebo vložili obtožnico zaradi kaznivega dejanja po 175. (12 oseb) in 113. členu KZ-1 (pet oseb),
- vložili zahtevo za razširitev preiskave zaradi kaznivega dejanja po 113. členu KZ 1 in v zvezi z 20. členom KZ-1, in sicer zoper dve fizični osebi,
- odstopili od pregona v eni zadevi zaradi kaznivega dejanja po 113. členu KZ 1, in sicer zoper dve fizični osebi ter na škodo ene žrtve.

---

² V zvezi z navedenimi statističnimi podatki je treba pojasniti, da se posamezne zadeve v istem poročevalnem obdobju obravnavajo v različnih fazah, torej od prejema kazenske ovadbe ali poročila v dopolnitev po desetem odstavku 148. člena ZKP do sprejema državnotožilske odločitve, to je od vložitve zahteve za preiskavo, vložitve obtožnice in do izdaje sklepa o zavrženju, lahko samo v posameznem delu. Glede na navedeno je pogosto o isti zadevi poročano pri postavki prejema kazenske ovadbe oziroma poročila po desetem odstavku 148. člena ZKP, pri postavki o zavrženju, pri postavki vložitve zahteve za preiskavo in pri postavki vložitve obtožnice.

Posamezne zadeve s področja trgovine z ljudmi obravnavajo tudi druga okrožna državna tožilstva, in sicer so v letu poročanja:

- na Okrožnem državnem tožilstvu v Celju vložili obtožnico zoper osem fizičnih oseb in eno pravno osebo ter na škodo 13 žrtev (ženskega spola) zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu in kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1 (od tega šest fizičnih oseb in eno pravno osebo zaradi kaznivega dejanja po 113. členu KZ-1). V letu poročanja je glavna obravnava v teku, dva obdolženca pa sta kaznivo dejanje trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 priznala.

V letu poročanja so sodišča na prvi stopnji zaključila štiri zadeve (v eni zadevi glavna obravnava zoper ostale člane združbe poteka še naprej), od tega so bile obsojene štiri fizične osebe, dve fizični osebi sta bili oproščeni (ponovljeno sojenje), v eni zadevi pa je odločilo že tudi višje sodišče.

Sodišče je v letu 2019:

- eno fizično osebo (v škodo 32 žrtev) spoznalo za krivo kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po petem v zvezi s prvim odstavkom 113. člena KZ-1 ter mu izreklo tri leta in osem mesecev zapora, denarno kazen 500 evrov ter izgon tujca iz države za pet let (zadeva je pravnomočna, glavna obravnava zoper ostale člane združbe je v teku),
- eno fizično osebo (v škodo ene žrtve) spoznalo za krivo kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje po prvem odstavku 387. člena KZ ter ji izreklo pogojno obsodbo, v okviru katere ji je določilo kazen eno leto in šest mesecev zapora, s preizkusno dobo dve leti (izjemna časovna odmaknjenost, zadeva je pravnomočna),
- eno fizično osebo (v škodo desetih žrtev) spoznalo za krivo kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po drugem v zvezi s prvim odstavkom 113. člena KZ-1 in v zvezi z 20. členom KZ-1 ter ji izreklo enotno kazen tri leta in dva meseca zapora (ponovljeno sojenje),
- eno fizično osebo spoznalo za krivo kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1, in sicer v škodo ene žrtve ter ji izreklo dve leti zapora in stransko denarno kazen v višini 3.220 evrov, medtem ko je dve osebi oprostilo očitkov. V navedeni zadevi zoper eno osebo še poteka sodna preiskava, saj se je njena identiteta ugotovila pozneje.

V letu poročanja so višja sodišča odločila tudi v treh zadevah kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 iz preteklih let, in sicer je višje sodišče:

- v prvi zadevi pritožbi obrambe delno ugodilo in znižalo kazen na enotno kazen tri leta in deset mesecev zapora (na prvi stopnji je bila izrečena enotna kazen štiri leta zapora),
- v drugi zadevi sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo v novo sojenje in
- v tretji zadevi pritožbo obrambe zavrnilo in potrdilo obsodilno sodbo prve stopnje.

Pri tem je treba poudariti, da so zadeve s področja trgovine z ljudmi praviloma obsežnejše, potekajo zoper več oseb, ki so delovale v združbi, skoraj vedno pa je bilo za preiskavo in odkritje treba uporabiti prikrite preiskovalne ukrepe. Zaradi navedenega tudi postopki pred sodiščem potekajo dalj časa. To velja zlasti za glavno obravnavo, ki lahko poteka tudi več let.

Preglednica 9: Kazenski postopki in sankcije za storilce kaznivega dejanja trgovine z ljudmi v letu 2019

Kaznivost trgovine z ljudmi	
Število obravnavanih oseb v kazenskih postopkih	26 fizičnih oseb in 1 pravna oseba
Število uvedenih preiskav	3³ (zoper 9 fizičnih oseb)

³ V eni zadevi je bila vložena zahteva za razširitev preiskave.

Število obtožnih aktov	2 (zoper 9 fizičnih oseb)
Sankcije in ukrepi	
Število obsodb za kaznivo dejanje trgovine z ljudmi (obsojene osebe)	4 ⁴
Število obsodb zaradi uporabe storitev žrtve trgovine z ljudmi	0
Dolžina zaporne kazni v povezavi z odvzemom prostosti:	
– najkrajše trajanje	1 leto, 6 mesecev – pogojno
– najdaljše trajanje	3 leta 8 mesecev

b) Kaznivo dejanje «zloraba prostitucije» (175. člen KZ-1)

Okrožna državna tožilstva so v povezavi s kaznivim dejanjem zlorabe prostitucije v letu poročanja obravnavala naslednje zadeve:

- Na Okrožnem državnem tožilstvu v Slovenj Gradcu so v letu poročanja vložili eno zahtevo za preiskavo zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, in sicer zoper eno fizično osebo ter v škodo ene žrtve (ženskega spola), 22. 11. 2019 pa je bila v istem obsegu vložena obtožnica.
- Na Okrožnem državnem tožilstvu v Kranju so obravnavali eno zadevo, v okviru katere je sodišče dve osebi spoznalo za krivi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, in sicer v škodo šestih žrtev, ter jima izreklo pogojno obsodbo. V letu poročanja je višje sodišče potrdilo sodbo sodišča prve stopnje.
- Na Okrožnem državnem tožilstvu na Ptujju so obravnavali eno kazensko ovadbo zoper eno fizično osebo zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, in sicer v škodo ene žrtve. V letu poročanja je bila ovadba zavržena zaradi smrti osumljenega. V eni zadevi so vložili obtožnico zoper eno fizično osebo zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1. Po sklenjenem sporazumu je bila ena fizična oseba obsojena za očitana kazniva dejanja (na škodo ene žrtve).
- Na Okrožnem državnem tožilstvu v Kopru so obravnavali eno zadevo, v okviru katere je sodišče eno osebo spoznalo za krivo kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, in sicer v škodo ene žrtve, ter ji izreklo kazen eno leto in osem mesecev zapora. V letu poročanja so prejeli odločitev višjega sodišča, ki je kazen zvišalo na dve leti in osem mesecev zapora, predlog za alternativno prestajanje kazni pa je sodišče zavrglo. V eni zadevi je bila vložena obtožnica zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, in sicer zoper dve fizični osebi ter v škodo treh žrtev (ženskega spola), v letu poročanja je glavna obravnava v teku.
- Na Okrožnem državnem tožilstvu v Ljubljani so v letu poročanja vložili eno obtožnico zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, in sicer zoper tri fizične osebe in v škodo ene žrtve. Sodišče je dve fizični osebi spoznalo za krivi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, in sicer v škodo ene žrtve, ter jima izreklo pogojno obsodbo, eno fizično osebo pa je oprostilo očitkov. Sodba je pravnomočna. V eni zadevi so vložili zahtevo za preiskavo zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, in sicer zoper eno fizično osebo in v škodo 13 žrtev. V eni zadevi so vložili zahtevo za preiskavo zaradi kaznivega

⁴ V eni zadevi gre za obsodbo po 387. členu KZ, saj v času uvedbe kazenskega postopka še ni bilo kaznivega dejanja trgovine z ljudmi.

dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, in sicer zoper tri fizične osebe in v škodo ene žrtve.

- Na Okrožnem državnem tožilstvu v Mariboru so v letu poročanja prejeli eno kazensko ovadbo zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1, in sicer zoper eno fizično osebo in v škodo ene žrtve.

V zvezi s kaznivimi dejanji zlorabe prostitucije je sodišče v letu 2019:

- eno fizično osebo (v škodo desetih žrtev) spoznalo za krivo storitve kaznivega dejanja zlorabe za prostitucijo po tretjem v zvezi s prvim odstavkom 175. člena KZ-1 ter ji izreklo štiri leta zapora in 4.000 evrov stranske denarne kazni ter ji odvzelo premoženjsko korist v višini 10.233 evrov, medtem ko je dve fizični osebi oprostilo očitkov pomoči pri storitvi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po drugem v zvezi s prvim odstavkom 113. člena KZ-1, višje sodišče pa je izrečeno sodbo potrdilo;
- dve fizični osebi (v škodo 11 žrtev) spoznalo za krivi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po tretjem v zvezi s prvim odstavkom 175. člena KZ-1 ter prvi osebi izreklo kazen tri leta in šest mesecev zapora, drugi osebi pa kazen dve leti in šest mesecev zapora, ter odvzelo premoženjsko korist v skupni višini 20.103,00 evrov, vsaki osebi do ene polovice;
- dve fizični osebi (v škodo petih žrtev) oprostilo očitkov zaradi kaznivega dejanja zlorabe prostitucije po tretjem in prvem odstavku 175. člena KZ-1 (ponovljeno sojenje).

3.2.2 Ugotovitve Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije

Odkrivanje in dokazovanje kaznivih dejanj trgovine z ljudmi je težavno, dolgotrajno in zapleteno, saj gre v večini primerov za mednarodno organizirano kriminalno dejavnost večjega števila oseb skozi daljše časovno obdobje. Prepoznavna in obravnava trgovine z ljudmi zato zahteva veliko posebnega znanja in razumevanja.

Danes trgovcem z ljudmi ni več treba uporabljati nasilja, saj so zaslužki veliko večji, če žrtev zanje dela po »lastni volji«. Vse, kar morajo storiti je, da poiščejo dovolj ranljive ljudi, ki pristajajo na delo pod njihovimi pogoji. Značilno je, da imajo žrtve praviloma določeno osebno svobodo, osebne dokumente, smejo uporabljati telefone in internet, imajo tudi nekaj lastnega denarja, praviloma prostovoljno vstopajo v razmerja do združbe in imajo pogosto tudi legalna dovoljenja za bivanje in delo v Republiki Sloveniji. Oškodovanci se zato praviloma ne prepoznajo kot žrtve, zaradi česar je dokazovanje še toliko težje, saj dejanja obdolženih opravičujejo, sprejemajo, minimizirajo, se jih sramujejo ali celo zanikajo. Po drugi strani se žrtve do članov združbe znajdejo v takšnem finančnem primežu, da izpolnjujejo vse zahtevane obveznosti do združbe, v razmerju pa kar ostajajo in vztrajajo.

Prav to, da oseba vztraja v takšnem razmerju in se vrača, so tiste okoliščine, ki dokazujejo, da so v primežu visoke stopnje podrejenosti. Obdolženi pa v lastnem sledenju velikih zaslužkov grobo in brezobzirno izkoristijo ekonomsko stisko in ranljivost žrtev, ki v želji za boljšim življenjem celo pristajajo na razvrednotenje lastnega dostojanstva. Njihove nemoči se obdolženi prav dobro zavedajo. Skoraj vedno so žrtve navedenih kaznivih dejanj tujci, praviloma ženske, izjemoma mladoletne osebe, ki prihajajo iz ekonomsko revnih držav in ki so iz določenega osebnega razloga ranljive. Temeljno merilo pri presojanju o tem, ali žrtev resnično nima druge sprejemljive možnosti, je prav ranljivost žrtve, zaradi katere so jo obdolženi pridobili za delo pod njihovimi pogoji in pravili.

Ugotavlja se, da obdolženi budno spremljajo odločitve sodišč in temu spretno prilagajajo svoje delovanje in načine izkoriščanja. Zato je zelo pomembno, da se vzporedno s kazenskim postopkom izvajajo finančne

preiskave s ciljem odvzema premoženja nezakonitega izvora, zaradi pridobitve dokazov pa je nujno tudi mednarodno sodelovanje.

V zadnjem času v Sloveniji zaznavamo vedno več novačenja žrtev preko interneta in socialnih omrežij, ki jih kriminalne mreže vedno pogosteje uporabljajo za privabljanje in zlorabe žrtev. Nadaljuje se tudi trend izpopolnjevanja izvršitvenih oblik kaznivega dejanja, kar dodatno oteži dokazovanje obravnavanega kaznivega dejanja in je zato nujna uporaba prikritih preiskovalnih ukrepov v tovrstnih zadevah.

V zadnjih letih v posameznih zadevah SDT RS pogosto ugotavlja, da oškodovanci kaznivega dejanja trgovine z ljudmi ne opravljajo dela, za katerega imajo sklenjeno delovno razmerje. Gre zgolj za formalno in navzven prikazano sklenjeno delovno razmerje, ki nima pristne podlage ne v vsebini dela ne glede kraja opravljanja dela, trajanja delovnega časa, počitka ter pravil glede plačila prehrane in povračila stroškov za prihod na delo in odhod z dela, najpogosteje tudi ne glede izplačila plač. Oškodovanci nakazano plačo praviloma dvignejo in jo v celoti ali deloma vrnejo tako imenovanemu delodajalcu. Skupna značilnost teh primerov je, da se opisano stanje izredno težko dokazuje, saj oškodovanci delo, ki ga v resnici opravljajo, in vračila nakazanih plač zanikajo, niti takšnega razmerja ne prepoznajo kot spornega.

3.3 Dejavnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo

V nadaljevanju so podane ugotovitve inšpektorjev za delo glede izvajanja nadzora nad zaposlovanjem in delom tujcev na podlagi določb Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (v nadaljevanju: ZZSDT), Zakona o delovnih razmerjih (v nadaljevanju: ZDR-1) in Zakona o čezmejnem izvajanju storitev (v nadaljevanju: ZČmIS) v letu 2019.

V primerjavi z lanskim letom se je število ugotovljenih kršitev določb, ki urejajo pogoje zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev v Republiki Sloveniji v letu 2019 povečalo, in sicer je bilo ugotovljenih 49 kršitev ZZSDT (v letu 2018 29).⁵ Največ kršitev (33) je bilo ugotovljenih zaradi nespoštovanja določbe četrtega odstavka 7. člena ZZSDT, in sicer je šlo za primere, ko so delodajalci omogočali, da so tujci opravljali drugo delo kakor tisto, za katero je bilo v postopku izdaje ali podaljšanja enotnega dovoljenja oziroma modre karte EU ali izdaje pisne odobritve podano soglasje ali za katero je bilo izdano dovoljenje za sezonsko delo. V osmih primerih pa je bila ugotovljena tudi kršitev drugega odstavka 45. člena ZZSDT, po katerem je tujec dolžan na mestu, na katerem dela, hraniti informativni list, če mu je bil vročen, ali dovoljenje za sezonsko delo in ga na zahtevo pristojnega nadzornega organa predložiti kot dokazilo v postopku.

Ob nadzorih nad izvajanjem storitev ZČmIS so inšpektorji v letu 2019 ugotovili 20 kršitev, kar je enako številu kršitev določb tega zakona v preteklem letu. Tako je bilo ugotovljenih 11 kršitev 12. člena ZČmIS, ki določa pogoje za čezmejno izvajanje storitev tujih delodajalcev v Republiki Sloveniji, preostale kršitve pa so bile ugotovljene zaradi nespoštovanja določbe 14. člena ZČmIS, ki se nanaša na to, da mora tuji delodajalec pred začetkom čezmejnega izvajanja storitve opraviti prijavo pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje ter zagotoviti, da se v času čezmejnega izvajanja storitev v Republiki Sloveniji hrani in na zahtevo nadzornega organa da na voljo v zakonu navedena dokumentacija.

V zvezi z zaposlovanjem tujih delavcev inšpektorji za delo ugotavljajo, da se delodajalci, predvsem v dejavnostih gradbeništva, prometa, gostinstva in turizma ter kovinarski dejavnosti, srečujejo s pomanjkanjem razpoložljive delovne sile na trgu dela in zato zaposlujejo tujce. Prijav kršitev zaradi opravljanja drugega dela kot tistega, za katerega je bilo v postopku izdaje ali podaljšanja enotnega

---

⁵ IRSD kršitve statistično spremlja po pojavnih oblikah, zato so kršitve, ki so povezane s tujci, obravnavane tudi pri drugih institutih delovnopravne zakonodaje.

dovoljenja oziroma modre karte EU ali izdaje pisne odobritve dano soglasje ali za katerega je bilo izdano dovoljenje za sezonsko delo, praktično ni. Navedeno je namreč v interesu tako delodajalcev, ki jim delovne sile primanjkuje, kot tudi tujih delavcev, ki si tako pridobijo možnost dela v Republiki Sloveniji. Poleg tega inšpektorji za delo na terenu od delavcev tujcev težko pridobijo informativne liste, saj vse postopke v zvezi z njihovo zaposlitvijo vodijo delodajalci, tujci pa večkrat niti ne vedo, kaj se od njih zahteva. To je problematično, saj so v primeru nespoštovanja določb glede predložitve informativnega lista kaznovani tudi delavci, ki pa s tem v večini primerov predhodno niso seznanjeni.

Pri izvajanju nadzora nad izpolnjevanjem pogojev čezmejnega izvajanja storitev se inšpektorji za delo srečujejo tudi s težavami pri tujih delodajalcih, ki storitve v Republiki Sloveniji izvajajo zelo kratek čas (en dan ali dva). Kršitve glede obveznosti prijave izvajanja storitev se v večini primerov preverjajo na podlagi prejetih prijav ali na podlagi obvestil drugih inšpekcijskih organov, ki na terenu ugotovijo, da izvajanje storitve ni bilo prijavljeno Zavodu RS za zaposlovanje. V takih primerih je hitro ukrepanje in dobro sodelovanje med različnimi nadzornimi organi ključnega pomena.

V zvezi z zagotavljanjem pravic delavcem, ki so bili napoteni na začasno delo v Republiko Slovenijo na podlagi pogodbe o zaposlitvi po tujem pravu, je bila v letu 2019 ugotovljena ena kršitev 210. člena ZDR-1, ki posebej ureja položaj tujih napotenih delavcev. Poleg tega so inšpektorji v letu 2019 ugotavljali tudi kršitve pravic delavcev (tako slovenskih kot tudi tujih državljanov), ki jih na delo v tujino oziroma v države članice EU napotujejo delodajalci, registrirani v Republiki Sloveniji.

V letu 2019 so inšpektorji za delo ugotovili tudi 199 kršitev 209. člena ZDR-1 (v letu 2018 73), ki določa obvezno sestavino pogodb o zaposlitvi delavcev, ki jih delodajalec napoti na delo v tujino.

V letu poročanja je IRSD opravil tudi več nadzorov nočnih lokalov. Maja je tako potekala koordinirana akcija s Policijsko upravo Nova Gorica, v okviru katere je bil izveden nadzor treh nočnih lokalov, in sicer na področju delovnih razmerij in na področju varnosti in zdravja pri delu. Decembra 2019 pa so bili v sodelovanju s FURS, Policijo, Tržnim inšpektoratom RS in Zdravstvenim inšpektoratom RS opravljeni tudi inšpekcijski nadzori treh nočnih lokalov na območju Ljubljane.

IRSD je tudi v letu 2019 sodeloval v skupni evropski akciji, ki se v okviru Europola že od leta 2016 izvaja na področju trgovine z ljudmi (EMPACT THB). V letu 2019 so v okviru evropske akcije skupaj s predstavniki Policije, FURS-a in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije nadzirali dejavnost gradbeništva, ki po številu ugotovljenih kršitev v preteklih letih še vedno izstopa. S področja delovnih razmerij so inšpektorji opravili nadzor nad izvajanjem določil ZDR-1, ZČmIS, ZZSDT in Zakona o vodenju evidenc na področju dela in socialne varnosti, na področju varnosti in zdravja pri delu pa se je izvajal nadzor nad izvajanjem Zakona o varnosti in zdravju pri delu (v nadaljevanju: ZVZD-1) in Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih.

Inšpektorji za delovna razmerja so v omenjeni akciji opravili 89 inšpekcijskih pregledov pri 45 subjektih. Ugotovljenih je bilo 41 kršitev ZDR-1, pri čemer se je največ kršitev nanašalo na neizplačila oziroma prepozna izplačila regresa za leto 2019. Ugotovljenih je bilo tudi devet kršitev Zakona o vodenju evidenc na področju dela in socialne varnosti, kjer je največkrat ugotovljeno, da delodajalci ne vodijo evidenc delovnega časa v skladu z veljavnim zakonom.

Inšpektorji za varnost in zdravje pri delu so opravili 26 izrednih inšpekcijskih pregledov pri 22 subjektih. Pri tem je bilo ugotovljenih 54 kršitev in izdanih 35 ukrepov. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z zagotavljanjem uporabe ter neuporabo osebne varovalne opreme, delom na višini in pisnim sporazumom po 39. členu ZVZD-1.

V konkretnem primeru je IRSD sodeloval tudi s pristojnimi inšpektorji v Belgiji (Belgian National Social Security Office Inspectorate).

3.4 Dejavnosti Finančne uprave Republike Slovenije

FURS je v letu 2019 obravnaval kršitve na področju Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (v nadaljevanju: ZPDZC-1) in vložil ovadbe ali naznanila za kazniva dejanja iz KZ-1. Podane so tudi številčne vrednosti kaznivih ravnanj, ki se lahko povezujejo z izkoriščanjem delovne sile. FURS je v nadzorih po ZPDZC-1 najpogosteje nadziral dejavnosti gradbeništva, prevoznništva, gostinstva, prometa, trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil ter predelovalnih dejavnosti.

V poročevalskem obdobju je bilo v postopkih o prekrških storilcem prekrškov v zvezi s kršitvami ZPDZC-1 (delo na črno, zaposlovanje na črno, nedovoljeno oglaševanje) izdanih in vročenih 2.427 odločb o prekršku in plačilnih nalogov, s katerimi je bila izrečena globa v skupni višini 5.836.400,00 evrov, ter 429 opominov.

V prekrškovnih aktih je bilo obravnavanih 2.826 prekrškov, in sicer:

- 511 prekrškov zaradi dela na črno, od tega so 86 prekrškov storili tuji državljani;
- 2.187 prekrškov zaradi zaposlovanja na črno, od tega so 167 prekrškov storili tuji državljani, 14 prekrškov pa je nastalo zaradi nezakonite zaposlitve državljana tretje države;
- 362 prekrškov zaradi nedovoljenega oglaševanja, od tega so osem prekrškov storili tuji državljani.

V letu 2019 je FURS podal 12 kazenskih ovadb storitve kaznivega dejanja po prvem odstavku 199. člena KZ-1 (zaposlovanje na črno). V štirih primerih se je kazenska ovadba nanašala na tuje državljane, v dveh pa hkrati na slovenske in tuje državljane.

Zaradi kršitev po 196. členu KZ-1 (kršitev temeljnih pravic delavcev) je bilo vloženih 66 kazenskih ovadb, od katerih se jih je 20 nanašalo na tuje državljane ter tri hkrati na slovenske in tuje državljane.

V letu 2019 FURS ni podal nobene kazenske ovadbe ali naznanila po 113. členu KZ-1 (trgovina z ljudmi).

4 Pomoč in zaščita za žrtve trgovine z ljudmi

Pomoč žrtvam trgovine z ljudmi je v Sloveniji zagotovljena na podlagi 4. člena Zakona o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi. Izvajanje pomoči poteka v okviru dveh programov, ki jih financira Vlada Republike Slovenije, izvajajo pa nevladne in humanitarne organizacije, izbrane v postopku javnega razpisa. Poleg tega se od januarja 2019 s pomočjo sredstev iz EU Sklada za notranjo varnost izvaja dvoletni projekt (re)integracije žrtev trgovine z ljudmi, nadaljuje pa se tudi izvajanje projekta za prepoznavo in informiranje žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji (PATS). V letu 2019 je potekalo tudi sofinanciranje programov neposredne pomoči, svetovanja in oskrbe zdravstvenih stisk in težav žrtev trgovine z ljudmi.

4.1 Program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitev

MDDSZ je tudi v letu 2019 financiralo projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitev, ki ga je izvajala Slovenska karitas. Gre za celostno do 30 dni trajajočo oskrbo žrtev trgovine z ljudmi (odraslih in otrok), ki potrebujejo takojšnji umik iz okolja.

V letu 2019 so bile v krizno namestitev nameščene štiri osebe, in sicer:

- ena državljanica Slovenije,
- ena državljanica Srbije,
- ena državljanica Bosne in Hercegovine,
- ena državljanica Ukrajine.

V vseh navedenih primerih so bili prepoznani elementi izkoriščanja prostitucije ali drugih oblik spolnih zlorab.

V letu 2019 so bile osebe v krizni namestitvi skupno 95 oskrbnih dni, stroški projekta, ki jih je v okviru pogodbe sofinanciralo MDDSZ (80 % plače enega zaposlenega strokovnega delavca, stroški dela laičnih delavcev ter stroški nameščanja in oskrbe) pa so znašali skupaj 27.093,38 evra.

Osebam, nameščenim v krizni prostor, je bila nudena namestitev, prehrana, prva psihosocialna pomoč, nujna medicinska pomoč, svetovanje, informiranje o njihovih zakonitih pravicah, tolmačenje, zagovorništvo, socialna okupacija, družabništvo, spremstvo, zagotavljanje varnosti, pomoč pri vrnitvi v domovino in materialna pomoč. Osebam v krizni namestitvi je zagotovljena 24 – urna dosegljivost strokovne delavke, v delo z njimi se poleg strokovne delavke vključujejo laični delavki in laični delavec ter usposobljene prostovoljke in prostovoljci.

Program se je zaključil 31. 12. 2019, za novo obdobje pa je bil v letu poročanja pripravljen in izveden javni razpis za izvedbo projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitev v letih 2020 in 2021.

4.2 Program Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – namestitev v varnem prostoru

V letu 2019 se je nadaljeval projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – namestitev v varnem prostoru za obdobje 2018–2019, ki ga je financiralo MNZ, izvajalo pa Društvo Ključ.

V program sta bili v letu 2019 vključeni dve osebi, in sicer v skupnem obsegu 371 oskrbnih dni. Obe osebi, ena slovenska in ena ukrajinska državljanica, sta bili izkoriščeni v prostituciji.

Pomoč v programu je poleg namestitve in prehrane vključevala redno psihosocialno svetovanje, spremljanje na različne institucije, vključitev v psihoterapijo, učenje varnega gibanja, spodbujanje prostočasnih aktivnosti, vključitev v tečaj samoobrambe, vključevanje prostovoljcev v delo, spremljanje napredka in urejanje dokumentacije.

Stroški projekta, ki jih je v okviru pogodbe sofinanciralo MNZ (100 odstotkov plače enega zaposlenega strokovnega delavca, stroški nameščanja in drugi stroški projekta), so v letu 2019 skupaj znašali 31.178,42 evra.

Društvo Ključ je v okviru svojih aktivnosti, in sicer svetovalnega telefona, sodelovanja z nekaterimi drugimi nevladnimi organizacijami in institucijami ter v okviru projektov, ki neposredno obravnavajo ranljive skupine, zaznalo še vsaj 17 možnih žrtev trgovanja z ljudmi. Eno od oblik pomoči (svetovanje, telefonski razbremenilni pogovori, usmeritve na druge primernejše institucije, podpora pri obveščanju policije o možnih žrtvah kaznivih dejanj) so nudili še 34 osebam.

Program se je 31. 12. 2019 zaključil, za novo obdobje pa je bil pripravljen javni razpis za izvedbo projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – namestitev v varnem prostoru za obdobje 2020 in 2021.

4.3 Projekt Reintegracija žrtev trgovine z ljudmi

Društvo Ključ je v letu 2019 izvajalo projekt Reintegracija žrtev trgovine z ljudmi, ki ga v okviru Sklada EU za notranjo varnost v letih 2019 in 2020 sofinancira MNZ– Policija. Vrednost dvoletnega projekta je 54.600 evrov.

Projekt je namenjen tako državljanom Republike Slovenije, ki so bili kot žrtve trgovine z ljudmi obravnavani v tujini, kot tudi državljanom držav Evropske unije in državljanom tretjih držav, ki so bili v predkazenskem ali kazenskem postopku obravnavani kot žrtve trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji in zakonito prebivajo v Republiki Sloveniji. Program, ki je logična posledica programov oskrbe žrtev trgovine z ljudmi, za žrtve pomeni prvi korak k njihovemu samostojnemu življenju brez nasilja, izkoriščanja in kršenja človekovih pravic.

V letu 2019 je bilo v program vključenih šest oseb, ki so v okviru projektnih aktivnosti prejele psihosocialno svetovanje, razbremenilne pogovore in psihoterapijo. Omogočen jim je bil vpis v različne izobraževalne programe in plačilo šolnin ter kontinuirana podpora pri učenju, vpis v šolo vožnje, plačilo ur vožnje ter podpora pri pripravi na izpita iz cestno prometnih predpisov in prve pomoči. Izvajalec programa je nudil pomoč in podporo pri iskanju zaposlitve, dogovorih z delodajalci, pri izvajanju športnih in drugih prostočasnih aktivnosti, podporo pri širjenju socialne mreže in uspešnem socialnem vključevanju.

Program (re)integracije žrtev trgovanja z ljudmi preko različnih projektov sofinancirajo tudi Mestna občina Ljubljana, Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) in WWDP (Women world day of prayer).

4.4 Projekt Informiranje žrtev trgovine z ljudmi, spolnega nasilja in nasilja po spolu v postopkih priznanja mednarodne zaščite (PATS)

Projekt PATS, ki se že več let izvaja v azilnem domu, je namenjen informiranju prosilcev za mednarodno zaščito (v nadaljevanju: prosilci) o pojavi trgovine z ljudmi. Program se delno financira iz evropskih, delno pa iz domačih sredstev (proračun Urada Vlade RS za oskrbo in integracijo migrantov), izvaja pa ga Inštitut za afriške študije (v nadaljevanju: IAŠ).

Namen projekta je osebe, ki v večini primerov ne prepoznajo nevarnosti in posledic trgovine z ljudmi, ozavestiti in z ustreznim pristopom spodbuditi k aktivni udeležbi pri preprečevanju različnih oblik izkoriščanja. Najpomembnejši so individualni razgovori za mladoletnike brez spremstva in ženske, kjer so posamezniki in posameznice ob prisotnosti tolmača seznanjeni s trgovino z ljudmi in preventivnim delovanjem. Vsi prosilci prejmejo zloženko (v jeziku, ki ga razumejo) z osnovnimi informacijami o trgovini z ljudmi in telefonskimi številkami, kjer lahko dobijo pomoč in nasvete. Projekt vključuje tudi možnost individualnega informiranja odraslih moških. Ugotovljenim žrtvam trgovine z ljudmi oziroma spolnega nasilja in nasilja po spolu se omogoči dostop do zanje ustrezne pomoči.

Poleg tega projekt vključuje tudi informiranje uslužbencev oziroma vseh tistih, ki imajo pri svojem delu stike s prosilci, o prisotnosti in nevarnosti tega pojava.

V letu 2019 je bilo v okviru projekta opravljenih 214 informiranj (od tega 202 mladoletnikov brez spremstva in devet žensk). V nadaljnjo obravnavo je bilo napotenih pet oseb.

4.5 Projekt neposredne pomoči, svetovanja in oskrbe žrtev trgovine z ljudmi na področju varovanja zdravja

Na podlagi Javnega razpisa za sofinanciranje programov neposredne pomoči, svetovanja in oskrbe žrtev trgovine z ljudmi, ki jih izvajajo humanitarne organizacije v letu 2019, je MZ projektom nevladnih organizacij namenilo 60.000 evrov. Namen javnega razpisa je bil sofinanciranje programov neposredne pomoči, svetovanja in oskrbe zdravstvenih stisk in težav žrtev trgovine z ljudmi.

Projekt sta izvajala Slovenska karitas in Društvo Ključ.

Projekt Slovenske karitas »Zdrav, zavarovan in pravično plačan« se je osredotočil na tri ciljne skupine, in sicer na žrtve trgovanja, strokovne delavce in splošno javnost. V okviru projekta je izvajalec nudil podporo žrtvam pri reševanju zdravstvenih težav. Poleg tega je izvajalec pripravil zloženko za strokovne delavce, ki jo je natisnil v 2000 izvodih ter poslal na 215 naslovov (zdravstveni domovi, lekarne, bolnišnice). Zloženka zdravstvene delavce informira o problematiki žrtev, jih seznanja s kazalniki za prepoznavo različnih pojavnih oblik trgovine z ljudmi in daje smernice za ukrepanje v primeru prepoznave žrtev. Smernice so prevedene v štiri tuje jezike (angleški, ruski, srbski, albanski). Izvajalec je prek medijev nagovoril tudi splošno javnost, in sicer je sporočilo o programu poslal na 315 naslovov medijskih hiš, urednikov in novinarjev. Z objavami v medijih so po oceni dosegli 316.223 ljudi.

Društvo Ključ je izvajalo projekt »Poskrbi zase – spodbujanje telesnega in duševnega zdravja oseb z izkušnjo trgovanja z ljudmi«. Aktivnosti so bile osredotočene na svetovanje osebam, ki so vključene v programe pomoči društva, na področju telesnega zdravja, pomoč pri urejanju zdravstvenih storitev, psihoterapije ter izvedbo različnih delavnic za uporabnice (delavnice o zdravi prehrani, delavnice fizične aktivnosti, terapevtske delavnice, psihoedukacijske delavnice). V okviru projekta se je izvajalo tudi ozaveščanje zdravstvenih delavcev o trgovini z ljudmi (Zdravstveni dom Šentvid in Zdravstveni dom Šiška).

5 Mednarodne dejavnosti in partnerstva

Problematika trgovine z ljudmi je večplastna in zato zahteva usklajeno delovanje različnih deležnikov na nacionalni ravni. Ker gre največkrat za mednarodno organizirano kriminalno dejavnost, ki je zaradi ustvarjanja velikih dobičkov v porastu, pa je za učinkovit boj proti temu pojavu zelo pomembno tudi sodelovanje z državami v bližnjih regijah in v širšem mednarodnem okolju.

5.1 Mednarodne dejavnosti

Policija si pri preiskovanju kaznivega dejanja trgovine z ljudmi z državami članicami EU izmenjuje informacije v okviru sodelovanja z Europolom, s tretjimi državami pa v okviru sodelovanja z Interpolom. V letu 2019 je policija sodelovala tudi v številnih aktivnostih v okviru operativnega akcijskega načrta Europolove večdisciplinarne platforme zoper grožnje kriminala (EMPACT).

Člani MDS TZL so sodelovali tudi na različnih mednarodnih dogodkih, povezanih z aktivnostmi za preprečevanje trgovine z ljudmi in bojem proti njej.

Predstavnica IRSD se je skupaj s predstavnikom policije udeležila letnega delovnega sestanka v okviru Eurola, ki je potekal od 14. do 15. marca 2019 v Haagu.

Na področju EU-sodelovanja so v Bruslju potekala redna srečanja neformalne mreže nacionalnih poročevalcev ali enakovrednih mehanizmov (v nadaljevanju: NREM), ki se jih je udeležil nacionalni koordinator oziroma predstavnica SPBTL. V letu poročanja se je skupina sestala dvakrat, in sicer 13. in 14. maja 2019 ob predsedovanju Romunije ter 4. in 5. decembra 2019, ko je predsedovala Finska.

Na prvem sestanku NREM je Evropska komisija sporočila, da preučuje stanje prenosa Direktive 2011/36 v zakonodajo držav članic, napovedala pa je tudi ponovno zbiranje statističnih podatkov na ravni EU za leti 2017 in 2018. EUROJUST je predstavil poročilo posebne svetovalke predsednika EK za odškodnine žrtvam kaznivih dejanj, Joëlle Milquet z naslovom »Krepitev pravic žrtev: od nadomestila do odškodnine«. Poročilo vključuje posebna poglavja o žrtvah terorizma, žrtvah trgovine z ljudmi in žrtvah nasilja, povezanega s spolom. Poročilo kaže, da so težave žrtev pri dostopu do odškodnin pogosto posledica pomanjkanja informacij, nezadostne podpore, preveč omejujočih meril za upravičenost ter postopkovne ovire. Glede na navedeno poročilo predlaga 41 posebnih priporočil o tem, kako izboljšati dostop žrtev do odškodnin. Predstavljeno je bilo tudi letno poročilo EUROJUST-a za 2018, ki ugotavlja, da število kaznivih dejanj trgovine z ljudmi narašča. Nacionalni koordinator Romunije je predstavil analizo odgovorov držav članic na vprašanja predsedstva v zvezi z odškodninami. Analiza kaže, da ima večina EU držav s tem področjem malo izkušenj, pri čemer pa z nekaj pozitivno rešenimi primeri izstopajo Španija, Portugalska, Avstrija in Belgija. Drugi dan srečanja so predstavniki NREM razpravljali o ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po storitvah, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi. Ugotovili so, da so v večini držav članic preventivne aktivnosti ozaveščanja osredotočene bolj na žrtve, zato bi bilo treba večjo pozornost posvetiti identifikaciji trgovcev in uporabnikov storitev ter se aktivnejše lotiti tudi ukrepov za odvratanje trgovcev od izvajanja teh kaznivih dejanj.

Komisija je na drugem sestanku NREM, ki je potekal decembra 2019, najavila pripravo 3. poročila o stanju trgovine z ljudmi v skladu z 20. členom Direktive 2011/36, za katerega morajo države članice poslati prispevke najpozneje do 16. marca 2020. Predstavniki NREM so v nadaljevanju srečanja poročali o aktualnih razmerah na področju preprečevanja in boja proti trgovini z ljudmi, trenutnih trendih in izzivih ter tekočih aktivnostih držav članic na tem področju. Drugi dan srečanja so predstavniki NREM razpravljali o trgovini z ljudmi za namen spolnega izkoriščanja. Finsko predsedstvo je predstavilo povzetek prispevkov držav članic, čemur je sledila predstavitev finskega modela ureditve področja boja proti spolnemu

izkoriščanju, s posebnim poudarkom na otrocih, ki so žrtve spolnega nasilja. V nadaljevanju je veleposlanik ZDA za področje boja proti trgovini z ljudmi, g. John Cotton Richmond, predstavil metodologijo priprave letnih poročil o trgovini z ljudmi, ki države celega sveta uvršča v tri kategorije glede na stopnjo zagotavljanja minimalnih standardov na tem področju.

Od 28. do 30. maja 2019 je v Bečićih v Črni gori potekalo srečanje neformalne mreže nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi jugovzhodne Evrope, ki je bila vzpostavljena na pobudo Slovenije v okviru procesa Brdo oktobra 2010 in se od takrat redno sestaja, si izmenjuje dobre prakse in razpravlja o možnih področjih skupnega delovanja. Osrednja tema srečanja je bila namenjena razpravi o odškodninah žrtvam trgovine z ljudmi, ki so ena od ključnih določb Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, države članice EU pa k zagotavljanju te pravice za žrtve trgovine z ljudmi zavezuje tudi Direktiva 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev. Na srečanju so bila oblikovana konkretna priporočila, ki bodo državam JVE pomagala pri učinkovitejšem zagotavljanju dostopa do odškodnin žrtvam trgovanja. Na ločenem sestanku so nacionalni koordinatorji pregledali trenutne in načrtovane aktivnosti na področju boja proti trgovini z ljudmi v regiji jugovzhodne Evrope ter razpravljali o aktivnostih za obeležitev 10. obletnice delovanja mreže v letu 2020.

8. in 9. aprila 2019 je na Dunaju potekalo redno srečanje zavezništva v boju proti trgovini z ljudmi, ki ga vsako leto organizira OVSE. Konferenca na visoki ravni se je osredotočila na vlogo informacijsko-komunikacijske tehnologije na področju trgovine z ljudmi ter na njene pozitivne in negativne učinke. Konferenca je v okviru štirih panelov enakovredno obravnavala vsa štiri področja delovanja v boju proti trgovini z ljudmi: preprečevanje, pregon, pomoč in zaščita žrtev ter partnerstva. Medtem ko jih trgovci z ljudmi vse pogosteje uporabljajo za pridobivanje in nadzor žrtev, pa se nove tehnologije uporabljajo tudi za preprečevanje trgovine z ljudmi, identifikacijo, zaščito in pomoč žrtvam ter pregon storilcev. V sklepih konference so poudarili pomen partnerstev in nujnost vlaganja v razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij, raziskave ter usposabljanja na tem področju.

V organizaciji OVSE in Sveta Evrope je 22. in 23. oktobra 2019 v Bratislavi potekalo srečanje nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi. Glavni poudarek srečanja je bil na pomenu sodelovanja nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi s civilno družbo tako na področju preventive, identifikacije in pomoči žrtvam trgovanja kot tudi pri oblikovanju politik za učinkovitejše preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej.

5.2 Partnerstva in raziskave

Partnerstva med organizacijami, ki delujejo na področju preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej, so v Sloveniji vzpostavljena že vrsto let. Pri obravnavi posameznih primerov trgovine z ljudmi policija tesno sodeluje s SDT ter nevladnimi in humanitarnimi organizacijami (Slovenska karitas in Društvo Ključ). Z navedenima organizacijama sodeluje tudi na področju izvajanja programov oskrbe žrtev trgovine z ljudmi v krizni in varni namestitvi ter v okviru projekta (re)integracije. Policija zelo dobro sodeluje tudi z MZZ, ki policijo redno obvešča o ugotovitvah diplomatsko-konzularnih predstavništev v zvezi s problematiko državljanek tretjih držav oziroma o primerih, ki kažejo na sum, da bi lahko iskalke zaposlitve postale žrtve trgovine z ljudmi.

Na področju preventivnih programov poteka dobro sodelovanje med UKOM in nevladnimi organizacijami, v letu 2019 pa so na tem področju sodelovali tudi predstavniki UN in MIZŠ.

Policija je v letu 2019 v sodelovanju z IRSD, FURS in Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije sodelovala pri izvedbi skupnih akcijskih dni (aktivnosti EMPACT THB) na področju izkoriščanja za prisilno delo. Pri tem je bila izvedena skupna usklajena akcija nadzora tujih voznikov tovornih vozil. Namen akcije je bil

prepozna oseb, ki bi lahko bile žrtve kaznivega dejanja trgovine z ljudmi ali drugih uradno pregonljivih kaznivih dejanj, ter ozaveščanje ranljivih skupin z namenom preprečevanja tega kaznivega dejanja. V aktivnostih ni bilo prepoznanih žrtev trgovine z ljudmi.

V letu poročanja ni bilo posebnih raziskav o trgovini z ljudmi, ki bi jih financirala slovenska vlada, so pa člani MDS TZL sodelovali pri pripravi študije Evropske komisije o delovanju nacionalnih in čezmejnih mehanizmov napotitve držav članic.

Sklep

MDS TZL je tudi v letu 2019 izvedla ključne dejavnosti na področju preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej v skladu z Akcijskim načrtom za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2019–2020.

Na področju zakonodaje in politik je treba poudariti, da je bil 26. marca 2019 sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o kazenskem postopku (ZKP-N), ki je v nacionalno zakonodajo prenesel t.i. Direktivo o pravicah žrtev (Direktiva 2012/29/EU) in s tem na splošno okrepil položaj žrtev v kazenskem postopku. MDS TZL je pripravila Akcijski načrt za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2019–2020, ki ga je Vlada RS potrdila 10. januarja 2019 in ga 7. februarja 2019 predstavila Komisiji za peticije, človekove pravice in enake možnosti Državnega zbora Republike Slovenije. MDS TZL je pripravila tudi letno poročilo o svojem delu in z njim seznanila Vlado RS.

Tudi v letu 2019 so se preventivne dejavnosti osredotočile na štiri ciljne skupine, in sicer na širšo javnost, ciljne rizične skupine, potencialne uporabnike storitev ter na strokovno javnost. V ta namen je Vlada RS sofinancirala pet projektov nevladnih in humanitarnih organizacij v skupni vrednosti 30.000 evrov. Poleg rednih letnih usposabljanj javnih uslužbencev, katerih delo se navezuje na problematiko trgovine z ljudmi, je bilo v okviru projekta, ki ga je financiralo MZ, izvedeno tudi ozaveščanje in usposabljanje zdravstvenih delavcev.

Na področju odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj trgovine z ljudmi se ugotavlja, da v Sloveniji še vedno prevladuje izkoriščanje žrtev trgovanja za namen spolnih zlorab. Policija je v letu 2019 obravnavala 13 kaznivih dejanj trgovine z ljudmi zoper 14 fizičnih oseb ter identificirala sedem žrtev trgovine z ljudmi. V okviru svojih pristojnosti sta aktivnosti v zvezi z odkrivanjem primerov trgovine z ljudmi, usmerjene predvsem na področje izkoriščanja prisilnega dela, izvajala tudi IRSD in FURS, vendar v nobenem primeru ni bilo zaznanih elementov kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. SDT je v letu poročanja podalo dva obtožna akta zoper devet fizičnih oseb, sodišče pa je izdalo obsodilne sodbe zoper štiri obdolžence.

Pomoč in zaščito za žrtve trgovine z ljudmi sta v okviru projektov, ki jih sofinancirata MNZ in MDDSZ, tudi v letu 2019 izvajala Slovenska karitas in Društvo Ključ. V krizno namestitvev so bile nameščene štiri osebe, v varni prostor pa dve osebi. Preostale žrtve so ponujeno namestitveno možnost zavrnile. Januarja 2019 se je s pomočjo sredstev iz EU Sklada za notranjo varnost začel izvajati dvoletni projekt (re)integracije žrtev trgovine z ljudmi, v katerega je bilo v letu poročanja vključenih šest oseb. MZ je v letu poročanja sofinanciralo dva projekta neposredne pomoči, svetovanja in oskrbe zdravstvenih stisk in težav žrtev trgovine z ljudmi. Na področju prepoznavne, pomoči in zaščite žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite pa se je v Azilnem domu nadaljeval projekt PATS.

Na mednarodnem področju so člani MDS TZL, predvsem pa nacionalni koordinator, sodelovali na številnih dogodkih in konferencah, ki jih redno organizirajo OVSE, Svet Evrope, Organizacija združenih narodov in Evropska komisija. Republika Slovenija si še naprej prizadeva za okrepitev mednarodnega sodelovanja na področju boja proti trgovini z ljudmi, pri čemer posebno pozornost posveča regiji jugovzhodne Evrope. Od septembra 2018 Slovenija sodeluje pri izvedbi dvoletnega projekta tesnega medinstitucionalnega sodelovanja v Republiki Srbiji »Podpora krepitvi boja proti trgovini z ljudmi«.